

Skär dagens sparande genom fonder och aktier?

Ida Sjölander

Examensarbete för Tradenom (YH)-examen

Utbildningen för företagsekonomi

Åbo 2018

EXAMENSARBETE

Författare: Ida Sjölander

Utbildning och ort: företagsekonomi, Åbo

Inriktningsalternativ/Fördjupning: Redovisning

Handledare: Marika Nygårdas

Titel: Sker dagens sparande genom fonder och aktier?

Datum 1 .4.2019 Sidantal 38

Bilagor 2

Abstrakt

Att placera sina pengar är något som alla borde börja göra i ett tidigt skede i livet. Detta blir människor allt mer medvetna om. Syftet med detta examensarbete är att ta reda på ifall unga, medelålders och äldre sparar mera i fonder än något annat sparalternativ, samt att ta reda på ifall unga har mera erfarenhet än äldre ifråga om placeringar. Avsikten är även att ta reda på ifall de som sparar bara placerar i sådana värdepapper som de känner till eller väljer de att placera i de värdepapper som känns lämpligast.

För att få svar på dessa frågor använde jag mig av en kvantitativ undersökning eftersom jag ansåg att den metoden kommer svara bäst på mina frågor. Den teori som jag använt mig av för att stärka mitt resultat bygger på information från böcker, elektroniska handböcker, artiklar och på hemsidor.

Resultatet visar att den allra vanligaste sparformen är på ett sparkonto. En jämförelse mellan placeringsalternativen för detta arbete visar att man placerar mera i fonder än i något annat placeringsalternativ. Resultatet av undersökningen visade att majoriteten av respondenterna hade vetskap om olika placeringsmöjligheter, men trots vetskapen såg man ändå ett mönster i att folk väljer sitt placeringsalternativ bland sådana former som passar livssituationen.

Språk: Svenska
Sparandeformer

Nyckelord: Sparande, Fonder, Aktier, beskattning,

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Ida Sjölander

Koulutus ja paikkakunta: Liiketalous, Turku

Suuntautumisvaihtoehto/Syventävät opinnot: Laskentatoimi

Ohjaaja(t): Marika Nygårdas

Nimike: Miten tänä päivänä säästetään?

Päivämäärä 1.4.2019 Sivumäärä 38

Liitteet 2

Tiivistelmä

Rahan sijoittamista on jotain, jonka jokaisen pitäisi aloittaa elämän alkuvaiheessa. Nykypäivällä ihmisillä on enemmän tietoa rahan sijoittamisesta kuin aikaisemmin. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, säästävätkö nuoret, keski-ikäiset ja vanhemmat ihmiset enemmän varoissa kuin mikään muu säästövaihtoehto, jopa selvittääkseen, onko nuorilla enemmän kokemusta kuin vanhemmilla sijoittamisesta. Haluan myös tietää, ovatko ne, jotka säästävät, vain sijoittaa arvopapereihin tai jos ne valitsevat sijoittaa semmoisiin säästövaihtoehtoihin kuin sopii heille enemmän elämäntilanteen mukaan.

Saadakseni vastauksia näihin kysymyksiin käytin kvantitatiivista kyselyä, koska mielestäni tämä menetelmä vastaa parhaiten kysymyksiini. Käytin teoriaa koska haluisin vahvistaa tuloksiani kyselyn vastauksista. Käytin kirjoja, sähköisiä käsikirjoja, artikkeleita ja verkkosivuja.

Tulokseni tutkimuksesta olen huomannut, että yleisin säästötapa on, että säästetään säästötilille. Mutta verrattuna sijoitusvaihtoehtoihin, ihmiset sijoittavat enemmän varoja kuin mikään muu sijoitusvaihtoehto.

Kyselyn tulos näytti, että valtaosa vastaajista tunsi erilaisia säästömahdollisuuksia, mutta tietämyksestä huolimatta nähtiin edelleen malli, jonka mukaan ihmiset valitsevat sijoitusvaihtoehdon sellaiseen muotoon, joka sopii elämäntilanteeseen.

Kieli: Suomi
säästämisestä

Avainsanat: säästöt, rahastot, osakkeet, verotus,

BACHELOR'S THESIS

Author: Ida Sjölander

Degree Programme: Business Administration

Specialization: accounting

Supervisor(s): Marika Nygårdas

Title: Occur today's savings through funds and shares?

Date 1.4.2019

Number of pages 38

Appendices 2

Abstract

To invest your money in an early stage of life is something that everyone should do, this is something that people are getting more aware of. The purpose of this thesis is to find out if young-, middle-aged- and elderly people invest more in funds than any other investment alternative. The purpose is also to find out if younger people have more knowledge than elderly people when it comes to savings products. I also want to know if those who saves only invest in those investment alternatives that they already know of, or if they choose to invest in stocks that is most suitable to the person in question.

To answer these questions, I have used at quantitative method research because I felt that this would be the best way to go to get the most to accurate answers. The theory I have used to increase my credibility of my result are books, e-books, articles and websites.

As a result of my study I have come to a conclusion that the most common savings products is savings account. But if you compare to those investment alternatives that I had, you could see that people invested more in funds than any other saving alternatives. As a result of the research, the majority of the people had knowledge of different alternatives that you can invest in. Despite the knowledge you could see a pattern where people chose an investment alternative that was most suitable depending on their life situation.

Language: English
savingalternatives

Key words: Savings, funds, shares, taxes,

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Problemformulering.....	2
1.2	Motiv för ämnesval.....	2
1.3	Syfte.....	3
1.4	Avgränsning.....	3
2	Metod.....	3
2.1	Metodval.....	4
2.1.1	Kvantitativ undersökningsmetod.....	4
2.2	Material.....	4
3	Spara.....	5
4	Olika sparalternativ.....	5
4.1	Bankdeposition.....	6
4.1.1	Brukskonto.....	7
3.1.1	Sparkonto.....	7
4.1.2	Pensionssparande.....	8
4.1.3	Kort eller långsiktigt sparande.....	8
4.1.4	Bostadssparkonto.....	9
5	Värdepapper.....	11
5.1	Optioner.....	11
5.2	Obligationer.....	12
6	Aktier.....	13
6.1	Risker.....	13
7	Fonder.....	15
7.1	Räntefonder.....	15
7.2	Lång räntefond.....	16
7.2.1	Förvaltningskostnader.....	17
7.3	Aktiefonder.....	18
7.4	Blandfonder.....	22
7.5	Hedgefonder.....	22
7.6	Indexfonder.....	23
8	Beskattning.....	24
8.1	Beskattning av aktier.....	25
8.2	Beskattning av fonder.....	26
9	Empiri.....	27
9.1	Resultat.....	27
9.2	Analys av resultat.....	34

9.3	Kritisk granskning.....	37
9.4	Egna åsikter	37
10	Citerade arbeten	39

1 Inledning

Det är viktigt att man har mål i livet. Målen kan vara helt olika från person till person. Någon vill bli antagen till en skola, någon vill flytta utomlands, någon vill ha en ny bil eller ett hus. Därför är det viktigt att man redan i tidig ålder börjar fundera på vad det är som man vill få ut av livet, vad man egentligen vill uppnå. Anledningen till att jag tog upp detta är för att många människor lever i nuet och funderar inte så mycket på framtiden, Detta har flera av mina bekanta gett som förklaring när man frågar hur de kan leva med en så liten eller ingen inkomst alls. Vissa har inte ens ett sparkonto som säkerhet utifall att det skulle hända något.

När det kommer till placeringar så skall man inte tänka att man har all tid i världen att börja spara. Enligt Joar Asplund påstår de flesta unga att de inte har tillräckligt med inkomster för att kunna lägga undan till sparande. Asplund påstår även att detta bara är en ursäkt för att skjuta upp sparandet till någon gång i framtiden. Oftast har unga lägre inkomster än vuxna, vilket kan bero på att de studerar eller precis har börjat arbeta. Detta gäller även för utgifterna, unga har oftast lägre utgifter än vuxna eftersom de t.ex. inte har skaffat bil, hus, barn, husdjur och många bor hemma hos sina föräldrar. Summan som du kan spara månatligen beror helt på hur mycket det blir kvar efter att man dragit av inkomsterna från utgifterna. Många skulle kunna börja spara redan i tidig ålder men väljer att prioritera något annat istället för att lägga undan pengarna för ett framtida bruk. Tiden är en viktig del av sparandet eftersom den ger avkastning, så poängen enligt Asplund är att om man tror att man kan börja spara senare i livet när man har mera inkomster så har flera år av avkastning gått upp i rök. (Asplund, 2015)

Beroende på vilket mål du har i livet som att t.ex. skaffa ett hus så måste man tänka på att det tar tid att spara ihop till ett hus. Som exempel om man lägger in pengar på ett bostadssparkonto, eller BSP-konto, för att spara ihop till första bostaden så finns det vissa gränser för hur mycket man får lägga in per månad eller kvartal. Om man då väntat tills det är dags att köpa huset så är det för sent. Det finns olika placeringar som har olika mål, långsiktiga som kortsiktiga. Vissa innebär mer risker än andra och därför är det viktigt att man på förhand går igenom vilka placeringar som skulle passa en bäst.

Enligt sociala medier, olika artiklar och nyhetsflöden så blir det allt vanligare att placera pengar, speciellt bland unga. Enligt Sparbankens undersökning, som 1 647 finländare deltog i, påstår 18-29-åringar att det är viktigare än förut att börja spara och placera. Unga ser placerandet mer som ett värdeval, och i sitt beslut så lyfter de fram framför allt ekologi,

miljö, etik och ansvar. Jämför man med övriga befolkningen så tänker unga mer på att de skall börja eller öka sitt sparande. Procentuellt så är 52 % av de unga ivriga på att få spara eller öka sitt sparande, medan bara 35 % av hela befolkningen är det. (Sparbanken, 2018).

Det är ännu många som inte har en aning om vad det finns för olika placeringsmöjligheter och vad det innebär att börja placera. Därför vill jag med hjälp av detta examensarbete hjälpa människor att försöka förstå värdet i att börja placera sina pengar istället för att låta dem ligga på ett sparkonto.

1.1 Problemformulering

Människor har blivit mera medvetna om möjligheterna kring sparande och placeringar. Att börja spara och placera kommer kanske inte på tal förrän man börjar arbeta och kan erhålla någon form av lön. Därför har jag valt att avgränsa och dela in åldersgrupperna i unga 17-35, medelålders 36-55 och äldre 65 uppåt.

Problemformuleringarna i detta arbete är att undersöka orsakerna till att:

- unga, medelålders och äldre väljer att placera sina pengar i fonder istället för i något annat sparalternativ.
- ta reda på om det är unga, medelålders eller äldre som sparar mera.
- orsaken ifall människor väljer att inte spara.

1.2 Motiv för ämnesval

För ett antal år sedan bokade banken in ett möte med mig angående placeringar. Under det mötet väcktes frågor kring hur man kan få sin förmögenhet att växa genom placeringar. Vi har pratat om placeringsmöjligheter i familjen men det har aldrig varit något som vi trott att skulle gynna oss i framtiden. Sedan dess har intresset för placeringar fortsatt att växa och mycket av min fritid går åt att söka fram information om placeringar. Detta är orsaken till att jag valde att skriva om placeringar som examensarbete.

Fonder är det som jag har varit mest intresserad av, därför ville jag också få fram det i examensarbetet genom att skriva en djupare teori angående fonder och undersöka ifall människor placerar mera i fonder och aktier.

1.3 Syfte

Syftet med denna undersökning är att ta reda på ifall unga, medelålders och äldre sparar mera i fonder än i något annat sparalternativ. Jag vill även ta reda på ifall unga har mera erfarenhet än äldre av placeringar. Även ifall de som sparar, placerar de pengar i de värdepapper som de har vetskap om eller om det finns många alternativ som de känner till men de väljer att bara placera i det som är lämpligast.

Det sekundära syftet med mitt examensarbete är att få unga att inse värdet i att börja spara redan vid en tidig ålder. Förhoppningsvis kommer det hjälpa dem att förstå att det finns många placeringsmöjligheter att välja mellan och att de bör låta kapitalet växa under åren, istället för att vänta i många år då flera års avkastning har gått till spillo.

1.4 Avgränsning

Det finns mycket information om alternativt sparande, därför har jag valt att berätta på ett allmänt plan vad det finns för olika investeringsalternativ att välja mellan och vad det innebär att investera i dessa. I arbetet har jag valt att fokusera mera på fonder, vad det finns för olika fondplaceringsalternativ och risker och möjligheter med dessa. Jag kommer även berätta vad man skall tänka på när man börjar placera sina pengar. Punkten som jag lägger stor vikt vid är beskattningen av fonder och aktier, eftersom det är många som inte tänker på det när de börjar placera sina pengar. Jag kommer inte att ha en avgränsning när det kommer till gruppen som skall besvara enkäten, utan vem som helst får besvara den. Jag avgränsar mig även till Facebook-användare eftersom jag delar enkäten via den plattformen.

2 Metod

Jag kommer att hämta information och fakta från litteratur som hänvisar till spar.- och placeringsformer, beskattning och ekonomi överlag. Sparandet sker i dagens läge i olika former och jag vill analysera empirin jag fått in genom en enkätundersökning genom att koppla ihop svaren med den litteratur och teori jag använt i teoridelen. Jag vill kunna ge en bild av vilka sparalternativ det finns samt se om aktie- och fondsparande är den mest allmänna sparmetoden.

2.1 Metodval

För att undersöka människors placeringsformer har jag valt att göra en kvantitativ undersökning. Den kvantitativa undersökningen genomfördes i form av en enkät med lämpliga frågor som ger en bild om vem som placerar, hur mycket de placerar och vilken placeringsmetod som är den mest vanliga. Enkäten gjordes i elektronisk form via enkätplattformen Google Forms.

2.1.1 Kvantitativ undersökningsmetod

När man använder sig av en kvantitativ undersökning får man svar på frågor som är mer exakta i form av siffror. Man kan få reda på till exempel mängder, tillfällen (när och hur ofta), ålder, kön, utbildning och andra saker som man kan kvantifiera. Man samlar in data till kvantitativa undersökningar med hjälp av t.ex. telefonintervjuer, webbenkäter, undersökningar som skickas ut via post eller personliga intervjuer. Svaren i en kvantitativ undersökning bör vara korta och konsista som ja/nej, ofta/ibland/aldrig, hemma/ på gymmet/hos vänner etc. (Niklas, 2010)

Jag valde att använda mig av en kvantitativ undersökning eftersom jag med hjälp av den typen av undersökning kunde få svar på mina problemformuleringar allra bäst. Jag valde att använda mig av en webbenkät som delades på mina personliga Facebook-sida, där kunde mina vänner besvara enkäten och dela den vidare med sina vänner. Jag har bara tagit med de väsentligaste frågorna till enkäten som skall hjälpa mig att svara på syftet och problemformuleringarna i mitt arbete.

2.2 Material

Jag har använt mig av aktuellt material och olika vetenskapliga artiklar för att få en djupare insyn och bredare förståelse i ämnet. Förutom litteratur har jag använt mig av en undersökning där jag fick viktig information ur en samhällssynvinkel hur människor placerar och i vilket/vilka placeringsalternativ. Jag har även använt mig av befintlig statistik som Aktia-banken har presenterat i form av olika diagram. Jag har även tagit del av information från olika webbsidor.

3 Spara

Det finns många olika orsaker till att människor sparar. Vissa sparar bara för att ha en säkerhet ifall att det skulle hända något, t.ex. som att man blir sjuk eller att man blir arbetslös. Andra sparar till framtida huset, bilen, bättre pension, unna sig en sak som man velat ha en längre tid eller bara för att kunna åka på en semester med familjen. Vissa sparar mer långsiktigt och vissa mer kortsiktigt.

Enligt unga aktiesparare så blir det allt vanligare att spara pengar från tidig ålder. Människor blir mer medvetna om olika sparalternativ såsom aktier, fonder, spardeposition, obligationer, räntefonder BSP och pensionssparande. Förr om man lade in pengarna på ett vanligt sparkonto så kunde förmögenheten växa en hel del under åren. I den tid som vi lever i nu äter räntorna upp avkastningen vilket gör att förmögenheten inte ökar på ett vanligt sparkonto utan man måste vända sig till andra sparalternativ som ger mera avkastning. Beroende på om man sparar långsiktigt eller kortsiktigt så måste man fundera på hur stora risker man är villig att ta för att få så bra avkastning som möjligt. (aktiesparare, 2018)

Somliga kanske inte vet om vilka olika placeringsalternativ som bankerna erbjuder och vad de olika erbjudandena betyder. Som jag skrev tidigare i arbetet så har alla olika mål med sitt sparande, men man skall inte vänta alldeles för länge med att börja spara för vissa alternativ som bankerna erbjuder kräver att man börjar någorlunda i tid eftersom det finns vissa insättningsgränser för en viss tidsperiod. Det är bättre att börja spara i tidig ålder och lägga undan 50 euro i månaden än att man i sista sekunden kommer på att man borde börja spara ihop till något som man vill ha.

4 Olika sparalternativ

Många människor har förutfattade meningar när det kommer till saker som vi inte känner till, detta gör att många människor tänker lika om placeringsbranschen. ”En placerare är en person som äger aktier.” Äger man någon annan form som t.ex. obligationer, fastigheter, bostäder eller annat så är man inte en placerare, det måste vara aktier för att man skall kunna kalla sig en placerare. Många tror att de som placerar sitter vid en skärm och säljer och köper aktier varje dag och kollar hur prisutvecklingen fluktuerar. Detta gäller även när det kommer till portföljer, många tror att värdet på en portfölj måste vara värd en förmögenhet för att man skall kunna kalla sig en placerare. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 15)

Placeringar behöver inte bara vara t.ex. aktier, fonder eller obligationer utan man kan se en placering som vad som helst som kan ha ett ekonomiskt värde i framtiden. Självklart vill man att det som man placerat i skall stiga i värde i långa loppet. Men oftast är det så att placeringen brukar sjunka lite i värde i början innan den stiger, och detta är inget farligt. Man kan ta som exempel aktiekurser och börsaktier som rasat 40 – 80% under olika börsras men sedan återhämtat sig. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 16)

Ordet placera syftar på att man köper något som kan öka i värde efter en tid. Detta betyder inte att man hela tiden måste köpa och sälja objekt för att kunna kalla sig en placerare, det enda man behöver göra är att köpa något som man kanske äger hela sitt liv. De flesta som köper aktier och fonder äger dem i flera års tid innan de säljer dem. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 16)

Enligt en enkät gjord av branchorganisationen Finans Finland så har det blivit allt vanligare att spara eller placera sina pengar. På två år har placeringsfonder ökat från fem till 28 procentenheter. Också att spara på ett brukskonto har ökat från sex till 38 procentenheter. Dock är det ännu vanligast att spara sina pengar på ett bankkonto bland finländare. Av de 2500 finländare som deltog i undersökningen så sparar eller placerar nästan två tredjedelar av dem. (Schulman, 2017)

Det finns många olika sätt att spara och placera pengar på. Den mest effektiva och lättast sköttaste placeringsformen är fonder eftersom den sköts av fondförvaltare och ger bra avkastning. Dessutom är riskerna mera utspridda eftersom en fond investerar i olika aktier och räntebärande papper. (Alltomspara, 2019)

4.1 Bankdeposition

Bankdeposition är en sorts bankinlåning vilket betyder att man lägger in pengar i bankinstitut för förvaring. De som äger kontona har rätt att ta ut insatta medel, men när och hur mycket man får ta ut står i kontoavtalen. (Toppfinance, 2018)

I en undersökning som gjordes av bankbarometern bland finländska bankdirektörer ansåg 95 % av dem som besvarade enkäten att bankdepositioner ökar i popularitet. (Nilsson R. , 2008)

Bankerna erbjuder många olika bankdepositionsalternativ eftersom alla kunder är i olika delar av livet och har ett individuellt syfte med bankdepositionen. Alternativen som bankerna erbjuder kan vara allt från bruks-, förmåns-, tidsbundna konton, BSP-konton till olika typer

av placeringskonton. Nedan kommer jag presentera några av de olika alternativen som man kan välja mellan. Många väljer att öppna både ett brukskonto och ett tidsbundet konto, eftersom man på ett tidsbundet konto kan man göra en tidsbunden insättning och oftast så är även avkastningen bättre än på ett brukskonto. (centralbanken, 2019)

4.1.1 Brukskonto

Ett brukskonto är det konto som de flesta människorna vardagligen använder sig av. Syftet med ett brukskonto är t.ex. för att få in lön, pension, sjukpenning, studiestöd och andra in- och utbetalningar. Brukskontot kan också kopplas till ett betalkort och till nätbanken. Räntan på ett brukskonto varierar från bank till bank men i nuläget så är räntan på brukskonto noll eller i övrigt väldigt låg.

3.1.1 Sparkonto

Ett sparkonto är ett räntebärande insättningskonto som banken eller andra finansiella institut erbjuder. De finansiella instituten kan begränsa antalet uttag per månad från ditt sparkonto. De kan också ta ut avgifter ifall du inte håller en viss gräns månadsvis på kontot. Syftet med ett sparkonto är att du inte skall använda det till vardagliga utgifter, utan pengarna skall växa på kontot med tiden. Detta är vad som skiljer ett sparkonto från ett vanligt brukskonto och man kan inte heller koppla ett betalkort eller betaltjänster till kontot. (Kagan, 2018) Räntan på ett sparkonto räknas på månadens lägsta saldo eller på dagssaldo beroende på bank och typ av produkt. Räntan varierar också från bank till bank. (Aktia, 2019)

Många använder ett sparkonto som reserv för oförutsägbara utgifter eller om man vill spara till t.ex. en semesterresa. Många ser det som en trygghet att ha extra pengar på ett skilt konto och väljer därför hellre att lägga in dem på ett sådant än att placera dem i värdepapper eftersom man inte binder kapitalet och skulle det vara så kan man ta ut pengar därifrån när man vill och hur mycket man vill. Man kan koppla sparkontot till brukskontot så att det t.ex. automatiskt drar en viss summa från brukskontot till sparkontot varje månad. Detta gör att man inte behöver fundera på att själv föra över pengar.

Unga aktiesparare har tillsammans med Swedbank gjort en undersökning som omfattade 1 059 18-25 åringars kunskaper om ekonomi och sparande. (Aktiesparare, 2018) I den undersökningen svarade 84 procent att de sparar i någon form medan 50 procent av dem sparar regelbundet. Där framkom det att det vanligaste sparalternativet var att spara till ett

sparkonto. Detta gjorde 67 procent av de som svarade. De som inte sparade svarade att det tycker att de verkar riskfyllt att spara. (Aktiesparare, 2018)

4.1.2 Pensionssparande

Det finns 3 olika delar i pensionssystemet. Den första delen består av den lagstadgade pensionen, som riksdagen bestämmer om. I Finland hör folkpensions- och arbetspensionssystemet till denna del. Den andra delens pensioner utgörs av kollektiva pensionslösningar för branscher eller anställda hos en viss arbetsgivare. Den tredje och sista delen består av privat och frivilligt pensionssparande. I Finland kan man även individuellt pensionsspara i form av ett så kallat LS-avtal som är långsiktigt. (Pensionsskyddscentralen, 2019)

Det kan även hända att man hamnar tilläggs pensionsspara, vilket i Finland betyder att man sparar i en pensionsförsäkring eller genom ett LS-avtal. Man kan börja tilläggs pensionsspara om man inte har haft möjlighet att jobba på grund av långtidsstudier, arbetslöshet eller på grund av barnavård. Därför är tilläggs pension ett bra alternativ ifall man vill dryga ut sin pension. Man kan även vilja dryga ut sin pension ifall man tror att man kommer bli mera sjuk när man går i pension vilket leder till att den vanliga pensionen inte räcker till vardagliga utgifter såsom, mat, kläder, hyra etc. (Pensionsskyddscentralen, 2019)

Från och med 2017 trädde en ny pensionsreform i kraft. Det betyder att varje födelseårskull har en egen pensionsålder. Det har ingen skillnad vilken ålder du är utan alla får samma procentsats på 1,5 procent av arbetsinkomsten, och de som ännu arbetar efter sin lägsta pensionsålder kommer belönas med uppskovsförhöjning. Detta betyder att för varje månad som du inte tar ut din pension så kommer pensionen att skjutas upp med 0,4 procent, på ett år blir detta 4,8 procent. Nu tjänar man in pension från hela lönen, före år 2017 så drog man bort löntagarens arbetspensionsavgift från den pensionsgrundande inkomsten, men nu har man även rätt till den. Dock måste de som är i åldern 53–62 år betala temporärt en pension enligt 1,7 procent om året, vilket är 1,5 procent mera än andra arbetstagare. (Työeläke, 2017)

4.1.3 Kort eller långsiktigt sparande

Det är aldrig för sent att börja spara för din pension, men ju tidigare du börjar spara desto mera tid har du att maximera din vinst tills du skall gå i pension. Mycket hinner hända på en livstid, det sker ekonomiska upp- och nergångar, det kommer tider då det händer drastiska förändringar i teknologin, krig, klimatförändringar, personalsvårigheter i företag. Ju tidigare

man börjar pensionsspara desto mer tid har ens pengar att följa med dessa upp- och nergångar och möjligheten att återhämta sig från dessa. (Duarte, 2014, s. 245)

Många vill ha råd med något extra i sin pensionsålder, därför är det viktigt att kolla att ditt företag betalar pension åt dig men du måste även själv pensionsspara för att lyckas med ditt pensionssparande. Enligt Mikael Wik som är ansvarig för placerings- och kapitalförvaltning på Swedbank har de flesta som pensionssparar mycket lång tid tills de skall gå i pension, detta gör att placeringshorisonten är långsiktig. Många väljer att pensionsspara med låg risk, men problemet är att det inte finns en så stor risk, risken finns att man förlora pengar kortsiktigt men en låg riskprofil kan ge en dålig avkastning och därmed en lägre pension i slutändan. (Mikael Wik, 2018)

Det brukar pratas om en viss tumregel att ju längre period tills man skall gå i pension desto högre risk skall man ta. För en pensionssparare betyder det att det lönar sig att placera mera andelar i aktier, har man en för hög riskprofil så kan man lätt modifiera spar- eller placeringsplanen ju närmare pensionen man kommer till en med mindre risk. (Wik, 2018)

Ifall man pensionssparat frivilligt i en pensionsförsäkring eller ett LS-avtal, så får det dras av från kapitalinkomsterna. Samma regler gäller ifall försäkringen har tecknats eller LS-avtalet ingåtts av den försäkrades make eller maken till den som har rätt till medlen. Om ett LS-avtal eller pensionsförsäkring har gjorts för t.ex. ett fadderbarn eller sambo, som inte anses som en make i beskattningen så är det inte avdragbart. Båda makar har rätt att årligen dra av 5000 euro av en frivillig pensionsförsäkring eller ett LS-avtal. (Vero B. a.-2., 2019)

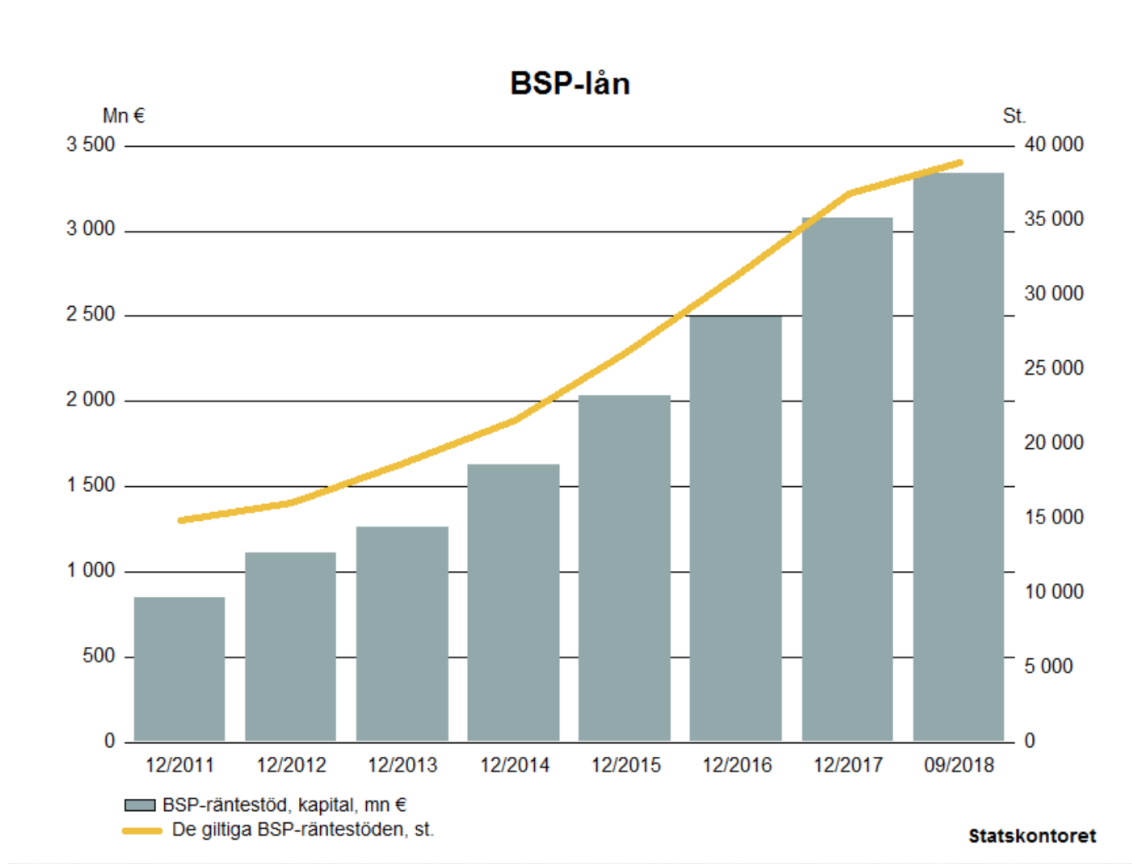
Om den som är försäkrad eller har rätt till LS-avtalets medel, inte får ihop sådana kapitalinkomster varifrån man kan dra bort avdrag, dras den andel som motsvarar kapitalinkomsternas inkomstskatteprocentsats (28%) av det oavdragna beloppet från skatten på förvärvsinkomsten, så kallad underskottsgottgörelse. Tittar man på den skattesats som gäller nu så är maximibeloppet på underskottsgottgörelsen 1400 euro (5000 x 28 %). Har man även en försäkring som arbetsgivaren betalar så sjunker dock maximibeloppet automatiskt till 700 euro (2500 x 28 %). (Vero B. a.-2., 2019)

4.1.4 Bostadssparkonto

Att lägga undan pengar för att kunna köpa ett hus i framtiden är något att tänka på långt innan det är dags att köpa huset. För att låna pengar av banken till ett bostadsköp måste du på förhand ha samlat ihop 10 procent av bostadens pris. Är man mellan 15–39 år så är ett

bostadssparkonto ett ypperligt alternativ för att kunna lägga undan en del i månaden för framtida köp av hus. Efter det går banken mellan med den resterande 90 % av bostadens köpepris. (Statskontoret, 2018) (Donner, 2014)

Enligt Sakari Lehtiö på statskontoret har allt fler ungdomar börjat bostadsspara och anledningen till det är den säkra räntan. På en period på 5 år kan spararen få en årlig ränta mellan tre till fem procent. Minimiinsättningen per kvartal för ett bostadssparkonto är 150 euro och maximibeloppet är 3000 euro och man måste spara i minst åtta kvartal alltså två år, men man får såklart spara längre ifall man vill. (Fagerström, 2016)

Tabell 1 Utvecklingen av BSP-lån (statskontoret 2018)

I tabellen ovanför tagen från statskontoret ser man utvecklingen av BSP-lån genom åren. Staplarna och skalan till vänster visar lånebeloppet i euro och linjediagrammet och skalan till höger visar antalet lån. (Statskontoret, 2018)

5 Värdepapper

Värdepapper är namnet på alla investeringsmöjligheter som finns tillgängliga för de som vill investera. Företag ger ut aktier, utbytbara skuldebrev, delrätter, obligationer, teckningsrätter och teckningsoptioner. En option är ett avtal mellan två parter om en framtida affär. Optioner utges av andra företag eller privatpersoner än den som optionen hänför sig till. Staten ger ut statsskuldväxlar, statsobligationer och premieobligationer. Fondandelar kommer från fonder som har splittrat upp sin aktieportfölj i andelar. (Ellgren, 1999, s. 63)

Om du är ute efter att spara dina pengar mer långsiktigt men ändå skulle vilja få en högre avkastning så är aktier och fonder ett bra val. Skillnaden mellan att spara pengar och placera pengar är att när man sparar pengar på ett konto så är målet att bibehålla värdet på kapitalet, medan när man placerar sina pengar i aktier och fonder så vill man att kapitalet skall öka med tiden beroende på hur placeringar utvecklas. På kort sikt är det mycket vanligt att kursen på placeringarna fluktuerar och ifall det går på minus så skall man inte sälja bort aktien eller fonden eftersom på lång sikt så brukar det visa sig att värdet på det placerade kapitalet ändå har ökat. (Betterwealth, 2018)

Jag kommer ta upp en del av de värdepapper som jag anser att är de viktigaste, mitt fokus kommer ligga lite mera på fonder eftersom jag i mitt examensarbete vill ta reda på ifall människor placerar mera i fonder än i något annat placeringsalternativ.

5.1 Optioner

Om man har ett avtal som innehåller optioner så betyder det att den ena parten har en valfrihet medan den andra är bunden. (Hansson, 2009, s. 115). Optioner är ett förutbestämt avtal som skall köpas eller säljas till ett förutbestämt pris. En option gäller oftast för en viss tid som kallas löptid. Inom denna löptid eller det specifika datumet måste köpet genomföras. Den som köper optionen har ingen skyldighet att genomföra köpet, men den som säljer optionen måste sälja optionen om köparen begär det. Detta gör så att köparen kan bestämma hur han vill stå fast vid köpet beroende på marknadsläget. (Minilex, 2019)

Detta gör att optioner är ett värdepapper med hög risk och därför brukar många ha ett kortsiktigt datum när de säljer dem, detta kan till och med ske under samma dag. Köpoption och säljoption är de optioner man kan välja mellan. En köpoption betyder att man har rätt men inte en skyldighet att köpa värdepapper. Dock måste den som säljer värdepappret sälja ifall köparen vill det. En säljoption betyder att man har rätt men inte skyldighet att sälja

värdepapper, för köparen betyder det att han måste köpa värdepappret ifall säljaren vill det. (Minilex, 2019)

Man kan säga att det finns optioner i tre huvudgrupper. Den första är teckningsoptioner som betyder att man låter optionsinnehavare teckna aktier inom en viss tid till ett pris som man har bestämt på förhand. Den andra huvudgruppen, standardiserade optioner, betyder att man får köpa eller sälja värdepapper med villkor som till exempel kvantitet, löptid, lösenpris och underliggande värdepapper. (Hansson, 2009, s. 115). I den tredje gruppen hittar man warranter som är börsnoterade värdepapper med lång löptid och som har en koppling till underliggande tillgångar, till exempel aktier. När man handlar med warranter så handlar man i rättigheten, inte i den underliggande varan som till exempel aktien. Exempelvis om man jämför med en aktie så köper och säljer man aktien så att man genast betalar och får varan direkt. När man handlar med warranter så köper man eller säljer man rätten att köpa eller sälja den underliggande varan någon gång i framtiden. Handlar man med warranter så skall man vara försiktig eftersom den endast kommer finnas under en viss period fram till slutdagen, efter det så förlorar warranten sitt värde. (AB, 2014)

5.2 Obligationer

En obligation eller ett masskuldebrevslån är som en skuldförbindelse. Detta betyder att staten, företag, kommunen eller någon annan lånar pengar av dig för att finansiera någon del av sin egen verksamhet. När man köper obligationer får man kapitalgaranti, detta betyder att låntagaren lovar att betala tillbaka lånet när en viss tid har gått och tills han har återbetalat hela lånet så betalar låntagaren även ränta. Alltså tiden som låntagaren har på sig är förutbestämd och brukar vara minst tre år. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 189)

De som ger ut obligationer har olika kreditrating, till exempel AAA som är högst som i sin tur betyder att risken att placera på denna obligation är minimal. Detta betyder även att ju högre kreditrating desto sämre avkastning. Ifall du vill ha hög avkastning så måste du köpa obligationer som har lägre kreditrating, detta är för att de företag som har lägre kreditrating har svårare att få förtroende på marknaden och en bättre ränta kompenserar sedan istället denna osäkerhet. Om man köper företagsobligationer så kan man få bra ränta men istället kan det finnas en viss risk att företaget går i konkurs eller att de får betalningssvårigheter. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 189)

Vad som skiljer kommunens obligationer mot statens är att kommunens obligationer kan man placera sex gånger per år och de ger även bättre ränta. I statens obligationer kan man placera tre gånger per år. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 189)

Fördelarna med obligationer är att de obligationer som staten, kommunerna och större börsbolags industriobligationer ger ut är relativt trygga. Man får kapitalgaranti på både grundkapitalet och den ränta som man kommit överens om. Handlar man med obligationer så behöver man inte betala någon förmögenhetsskatt och det är låga kostnader. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 190)

Nackdelarna med obligationer är att det är svårt att köpa och sälja dem när man vill. Har man köpt obligationer för en längre tid så kan man få sämre ränta på ränta-effekt på grund av att källskatten stör tillväxten eller utvecklingen för företagen. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 190)

6 Aktier

När man köper en aktie så får man en andel i ett aktiebolag. När du är en aktieägare så betyder det att du har rätt till en del av bolagets vinst och utdelning. Beloppet som du har rätt till motsvarar hur mycket du äger, äger du 100 % av ett företag så är hela vinsten din men äger du 0,05% så är det din del av vinsten och utdelningen. (portalen, 2019). (Ellgren, 1999, ss. 64-65)

Om man äger en aktie så har man rätt att sälja den när man vill och till vem man vill. Eftersom ett aktiebolag är en egen juridisk person, så betyder det att du endast ansvarar med det kapital som du köpt dina aktier för. Ifall företaget skulle gå i konkurs är du alltså endast ansvarig för företagets förbindelser med det kapital du investerat i företaget. (portalen, 2019)

Med tanke på den låga risken är aktiebolagsformen det bästa valet ifall man har ett företag med många delägare. Till skillnad från andra värdepapper så har aktien inte någon giltighetstid utan man kan säga att den är evig, och kan inte säljas tillbaka till företaget förutom i specialfall. (Ellgren, 1999, s. 65)

6.1 Risker

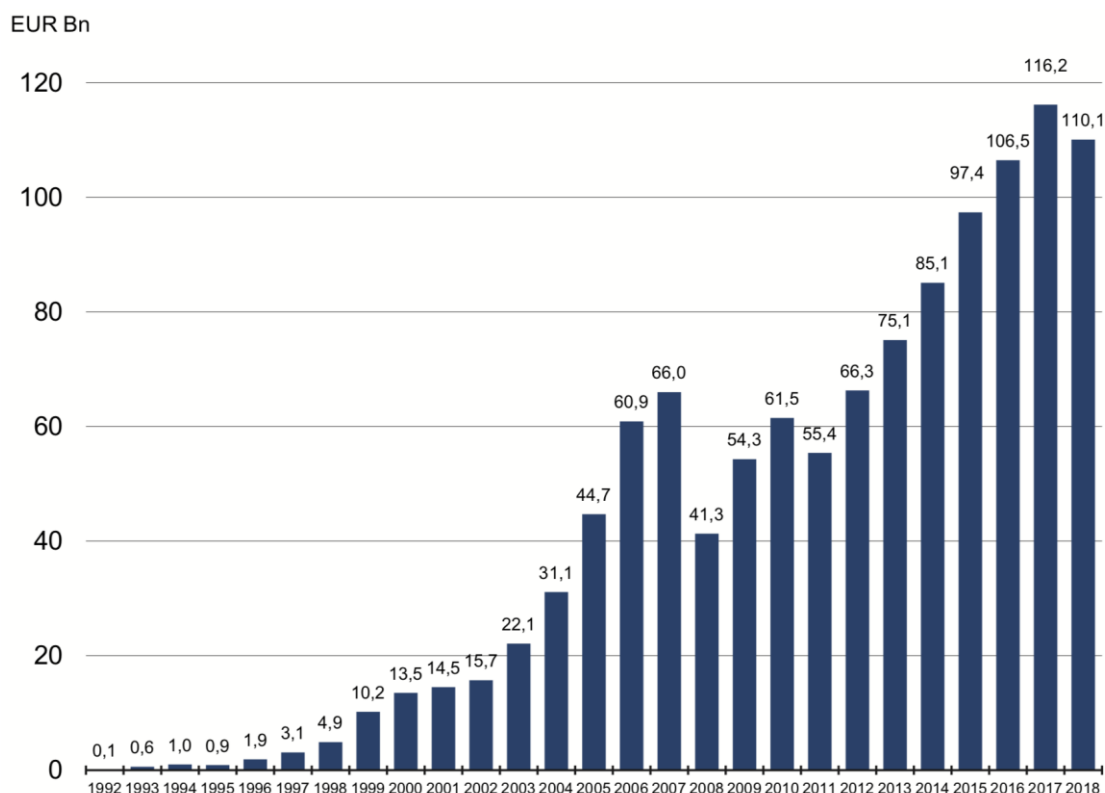
Eftersom det inte är helt riskfritt att placera i aktier så lönar det sig att försöka sprida ut riskerna genom att placera mindre delar i många bolag istället för att placera en större summa

i endast ett bolag. Man skall även tänka på hur ens personliga ekonomi ser ut, hur mycket man kan lägga ut på placeringar. Som ett exempel säger vi att man placerar jämt mellan 10 olika bolags aktier. Ifall ett av dessa bolag råkar gå i konkurs så har du inte förlorat mer än en tiondel av din placering. Skulle du placera i 20 företags aktier så förlorar du högst fem procent om något av bolagen skulle gå i konkurs. Är du ägare av många aktier så kallas det aktieportfölj. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 210), (Hansson, 2009, ss. 61-62)

När man placerar sina pengar i form av aktier skall man vara medveten om riskerna men om man tänker mer långsiktigt kan det även ge en möjlighet till god avkastning. Att placera i aktier har också visat sig vara det mest lönsamma på långsikt. (Ryden, 2016)

7 Fonder

Att placera i fonder är ett bra alternativ ifall man vill på längre sikt vill få större avkastning men utan att ta allt för stora risker. Många väljer att placera i fonder eftersom det har visat sig på längre sikt att fonderna oftast går på plus, även om fonderna stundvis kan visa en negativ lutning. Det har blivit allt vanligare att människor börjar fondspara och genom åren kan man se att finländska placeringsfonder har ökat. I tabell 2 kan man se att år 2018 har utvecklingen av det egna kapitlet med finländska placeringsfonder uppgått till 110,1 biljoner euro, vilket är lite mindre jämfört med år 2017, men ändå en ökning om man tittar längre tillbaka.

Tabell 2 Finländska placeringsfonders utveckling av det egna kapitalet (suomen sijoitustutkimus 2018)

7.1 Räntefonder

När man placerar i räntefonder så placerar man i räntebärande papper. Vill man placera i räntefonder så är det viktigt att man tar reda på ifall placeringsinriktningen är lång eller kort eftersom utvecklingen varierar mycket. Räntefonder kan också vara långsiktiga eller kortsiktiga för att kunna öka riskspridningen. Man behöver inte heller placera bara i finska

värdepapper utan man kan också välja värdepapper från andra länder men då skall man ta i beaktande valutarisken. (Nilsson P. , 2000, s. 29)

När man placerar i en räntefond så placerar man i värdepapper som statsskuldväxlar, bostads-, kommun- och statsobligationer. Det finns olika räntepapper, korta räntefonder som även kallas penningmarknads- eller likviditetsfond eller långa räntefonder. Korta räntefonder har lägre risk än om man jämför med långa räntefonder. (Avanza, 2016)

När man placerar i en kort räntefond så är löptiden gjord för kortare än ett år, löptiden är vad som skiljer kort räntefond från lång räntefond. Löptiden är det som berättar när man måste betala tillbaka lånet till den som lånat pengarna. (Avanza, 2016)

Fördelarna med korta räntefonder är att man får ta ut sina pengar när som helst utan att behöva vara rädd för att mista räntan. Man behöver inte ha en så stor summa pengar sparad i räntefonden för att kunna få en hyfsad ränta. Ifall räntan inom Euro-området skulle stiga inom en viss tid så märker man detta snabbt hos de korta räntefonderna. Räntefonderna tar hand om sig själva, vilket betyder att du inte måste springa mellan banken och hemmet för att hela tiden omförhandla räntevillkoren. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 192)

Räntefonder, kort ränta				
Namn	Värde	1 dag	12 mån	Risk
Aktia Emerging Market Local Currency T-Bill+	1,13 €	0,21%	3,46%	4
Aktia Kort Företagsränta+	0,27 €	0,00%	-0,54%	1

Tabell 3 Korta räntefonder (Aktia 2019)

Ovanför ser man några alternativ till korta räntefonder som man kan placera i, dessa alternativ är tagna från Aktias nuvarande utbud.

7.2 Lång räntefond

Ifall man vill placera i en lång räntefond, eller obligationsfond som det också kallas, så skall man tänka på att pengarna borde få vara placerade i minst tre år. Obligationerna i den långa räntefonden kan vara såväl från Finland, övriga Europa eller övriga världen. Ifall man köper obligationer som är från andra länder skall man även här ta i beaktande valutarisken. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 193)

När man placerar i en lång räntefond skall man även veta att det finns skillnader i risk och förväntad avkastning hos de värdepapper som bolagen investerar i. En del fonder kan ha krav att man endast får placera i företagsobligationer från de mest stabila och största bolagen, medan andra kan placera i bolag som inte är lika kreditvärdiga. Om man placerar i mindre kreditvärdiga bolag så innebär det en högre risk och högre ränta. De som investerar vill ha betalt för att man tar den risken, det innebär att bolag med högre risk får betala en högre ränta på sina lån och obligationer. (Avanza, 2016) En lång räntefonds avkastning brukar ligga mellan två till sex procent per år och brukar höra till riskklassen 1-4. (Aktia, 2019)

Nackdelen med lång räntefond är att man måste betala förvaltningsavgift och ifall den är hög så kan det hända att man efter alla kostnader får lägre ränta än vad man skulle få i en direkt placering. Det finns ingen garanti för fondvärdet även om innehållet i fonden kan vara statens obligationer. En värdeminskning kan ske ifall räntenivån stiger, då minskar obligationsfondens värde. Sker detta så kan det ta närmare tre år innan värdet har återställts. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 193)

Räntefonder, lång ränta				
Namn	Värde	1 dag	12 mån	Risk
Aktia Corporate Bond+	1,89 €	0,01%	-2,05%	3
Aktia Emerging Market Bond+	1,78 €	0,25%	-5,32%	4
Aktia Emerging Market Corporate Bond+	0,98 €	0,11%	-3,22%	3

Tabell 4 Långa räntefonder

Ovanför ser man några alternativ till långa räntefonder som man kan placera i, utbudet kommer från Aktias hemsida (Aktia, 2019)

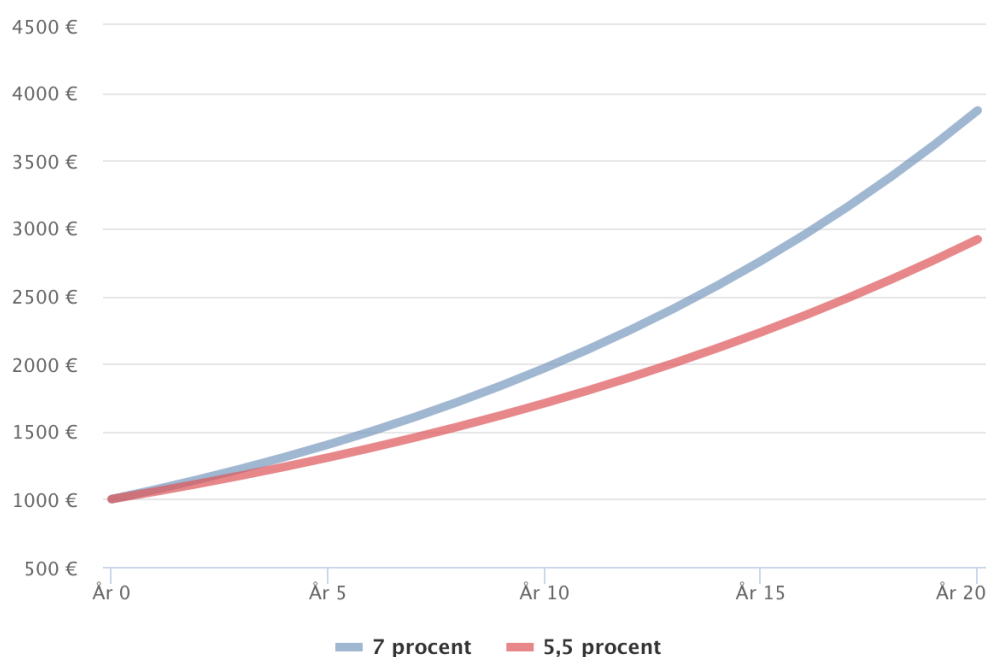
7.2.1 Förvaltningskostnader

Man kan säga att det finns två olika huvudtyper av fonder, aktiva fonder som är dyrare och sedan billigare passiva fonder. De aktiva fonderna är dyrare eftersom bankerna i dem utför mera arbete. (Sjöholm, 2017)

Vid en aktiv fond kan förvaltningskostnaderna ligga närmare två procent, hos en passiv fond ligger den närmare en halv procent eller mindre i året. Man tror inte att skillnaden mellan en

och en halv procent är mycket men på längre sikt har den stor betydelse eftersom kostnaderna äter upp den förväntade avkastningen. Det här är det som kallas ränta på ränta och det betyder att effekten blir större eftersom det hela tiden finns en lite större pott som ger avkastning. (Sjöholm, 2017).

Som exempel kan man ta två fonder som ger lika mycket i avkastning men där ena har högre förvaltningsavgift medan den andra har lägre. I diagrammet som presenteras nedan kan man se skillnaden på en 5,5% avkastning gentemot 7%. Till en början är skillnaden på avkastningen inte så stor, men på längre sikt är avkastningen på 7% betydligt större.

Figur 1 Årlig avkastning (svenska yle 2017)

7.3 Aktiefonder

Har man inte tid eller intresse att sköta sin aktieportfölj kan man välja att utnyttja riskspridningen och kunnandet som denna portfölj erbjuder. En aktiefond sköts av en förvaltare i ett fondbolag, placerarna äger sedan denna fond eftersom de äger fondandelar. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 215)

Aktiefonder placerar mestadels sina tillgångar i aktier. Man kan dela in aktiefonderna i till exempel placeringsobjektens geografiska placering, hur stort företaget är eller vilken bransch som företaget verkar i. Man kan dela in det geografiska området i till exempel

Europaområdet, Norden, hela världen, hemlandet eller även marknader i utveckling som Ryssland eller Baltikum. (Porssisaatio, Porssisaatio.fi, 2015), (Nilsson P. , 2000, s. 25)

Fonden kan även placera i så kallade blue chip-bolag som är av en viss storlek eller globalt verksamma bolag. Sedan finns det även small cap-bolag som är lite mindre bolag eller medelstora företag. Den kan även rikta in sig på en viss bransch som till exempel skogsindustrin eller läkemedelsindustrin. (Porssisaatio, Porssisaatio.fi, 2015)

Det man vill uppnå med avkastningen är att den skall överträffa benchmark-indexet, som man valt för placeringsobjektet till exempel inom ett visst område. Om man tar som ett exempel en fond som investerar i Finland kan indexet vara OMX Helsinki Cap-avkastningsindexet. Det index som börsen sedan räknar ut visar i genomsnitt utvecklingen på den finska aktiemarknaden, även när det kommer till dividender (Porssisaatio, Porssisaatio.fi, 2015). Vissa fonder använder emellanåt inte alls ett traditionellt jämförelseindex. (Porssisaatio, Porssisaatio.fi, 2015)

Det finns vissa regler när man handlar med aktiefonder att de måste placeras i många företag och inte bara i ett för att minska riskerna. Som regel får högst 5 % av det som fonden är värd placeras i aktier i ett bolag. I vissa fall kan man tillåta att 10 % placeras i fyra olika företags aktier. Detta betyder att en fond borde placera i minst 16 olika företags aktier, men i verkligheten så är det ännu flera företags aktier som man delar upp riskerna på. (Nilsson P. , 2000, s. 25)

Enligt svenska Yle så har en miljon finländare pengar i en fond och de placerar i fonder på grund av att värdet har ökat. De populäraste fonderna som finländare placerar i är aktiefonder, i vilka de placerade 140 miljoner euro i augusti 2016. (Koskinen, 2016)

Nackdelarna med att äga en aktiefond är att förvaltningen inte är gratis utan man måste betala kostnader såsom teckningsprovision, förvaltningsprovision, och inlösningsprovision.

	Fond A	Fond B
Teckningsprovision	5% av det som man placerat avdras i början	1% av det som man placerat avdras i början
Förvaltningsprovision	1 % per år av fondens värde	1,5% per år av fondens värde
Inlösningsprovision	0 %	1% av den summa som man tar ut avdras

Figur 2 Aktiefondens kostnader (Hultkrantz & Masalin 2004)

När du placerar dina pengar i en aktiefond så dras det av teckningsprovision i början. Så om du skulle placera 1000 euro i fond B blir din fondandel för 990 euro. När det kommer till förvaltningsprovisionen så drar fondbolaget av det regelbundet från fonden. Kollar man på nätet och ser att en fonds värdeutveckling har varit 10% på ett år, så är förvaltningsavgiften redan avdragen från det priset och utvecklingen. Skall man lyfta pengar ur fonden så kommer inlösningsprovisionen dras av från den summa som man lyfter. Tar man som exemplet ovan och lyfter 500 € ur fonden så kommer inlösningsprovisionen i Fond A bli 0 € och i Fond B 5 euro. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 217)

Fond A skulle kunna vara en internationell aktiefond, kollar man på Fond B kostnadsstruktur så skulle den kunna vara ett finländskt fondbolags fonder. Tänker man mer på kortsiktiga placeringar kan Fond B vara förmånligare och Fond A skulle vara förmånligare på långsikt. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 217)

Aktiefonder, utvecklade marknader					
Namn	Värde	1 dag	12 mån	Risk	
Aktia Aktieportfölj	0,94 €	-0,16%	-8,38%	5	
Aktia America	2,48 €	-0,17%	1,26%	6	
Aktia Capital	3,12 €	-0,20%	-5,46%	6	
Aktia Europa	0,36 €	0,03%	-12,75%	6	
Aktia Europe Small Cap	1,31 €	-0,18%	-13,44%	6	
Aktia Global	0,45 €	-0,25%	-6,78%	6	
Aktia Nordic	1,96 €	-0,50%	-10,10%	6	
Aktia Nordic Micro Cap	1,21 €	0,01%	-8,92%	6	
Aktia Nordic Small Cap	2,75 €	0,12%	-12,16%	6	

Tabell 5 Aktiefonder (Aktia, 2019)

I tabellen ovan kan man se som exempel vilka aktiefonder man kan välja mellan, hur stor risk det är att placera i dem och värdet för de olika fonderna för dagen och hur det har gått för dem på 12 månader.

Fondandelens värde och utvecklings-% (B)

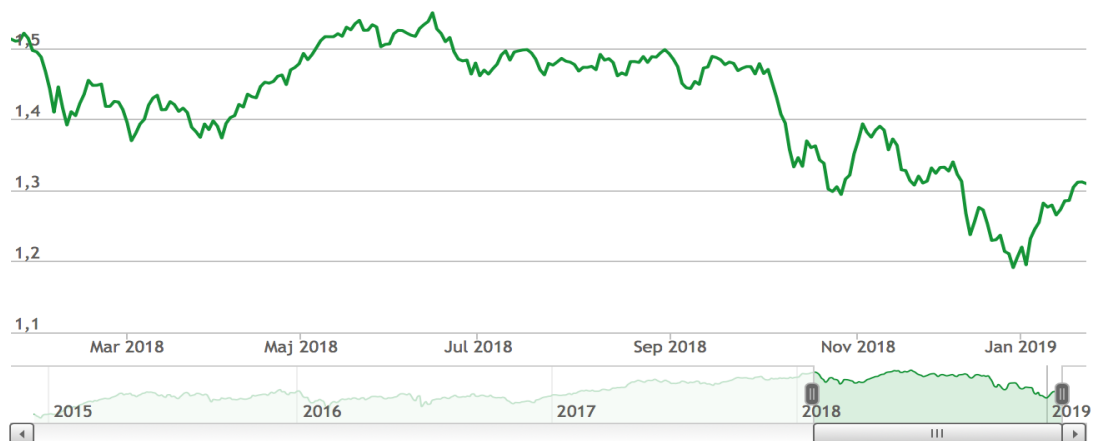
riskklass 6

23.1.2019 ¹⁾	1 mån	6 mån	12 mån	3 år	5 år	Från start
1,309100 €	8,14%	-10,45%	-13,44%	4,02%		6,74%

1) Avkastningssiffrorna för över 12 mån. anges som årlig avkastning

Omfattning **1 mån** 3 mån 6 mån **1 år** Alla

Datum 23.01.2018 — 23.01.2019

Andelarnas värde	A-andel	B-andel	C-andel	D-andel
23.1.2019	1,111800 €	1,309100 €	1,150500 €	1,354600 €

Figur 3 Europe Small Cap utveckling (Aktia, 2019)

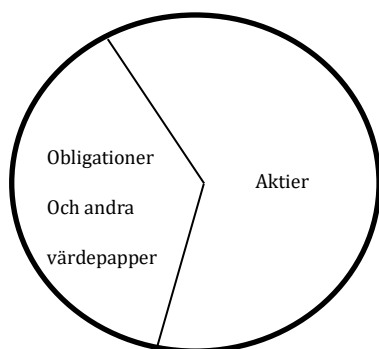
Ovanför kan man se fondandelens utveckling för Aktia Europe Small Cap under ett år. Det finns olika andelar som A, B, C eller D andel och värdet på dessa är olika.

7.4 Blandfonder

Att placera i blandfonder betyder att man placerar i både aktier och räntebärande objekt. Beroende på marknadsläget så varierar det vilken man placerar mer i.

Idén med blandfonder:

När aktiemarknaden är ljus

När aktiemarknaden är mörk

Figur 4 Aktiemarknadens läge (Hultkrants & Masalin) 2004

Blandfonder				
Namn	Värde	1 dag	12 mån	Risk
Aktia Förvaltningsportfölj 25	0,96 €	-0,06%	-4,35%	3
Aktia Förvaltningsportfölj 50	0,95 €	-0,08%	-5,81%	4
Aktia Förvaltningsportfölj 75	0,95 €	-0,14%	-7,06%	4
Aktia Secura	0,91 €	-0,06%	-4,61%	4
Aktia Solida	1,81 €	0,00%	-1,79%	3

Tabell 6 Blandfonder (Aktia, 2019)

Ovanför ser man de olika blandfondernas utveckling från en dag till ett år och dess riskklass.

7.5 Hedgefonder

Hedgefonder är en fond som inte har riktigt lika strikt vad de får placera i. De kan placera i allt från aktier och fonder till olja och kaffe. (Johan Hultkrantz, 2004). S 248. Hedgefonder

blir allt mer populära för de som vill placera sina pengar. En orsak till att den blivit så populär är den låga räntenivån, men det gör det också svårare att få en bra avkastning om man väljer en fond med lägre risk. För stora institutionella investerare är det här en bra portfölj eftersom man har så många olika möjligheter, men för en enskild person som investeringsobjekt är det en mycket tidskrävande och svår uppgift, på grund av att det är svårt att hitta och analysera fondernas minimiplaceringskrav. (FIM, 2015)

Fördelar med hedgefonder är att de försöker få en absolut avkastning år ut och år in, oavsett om vad som händer på börsmarknaden. Absolut avkastning betyder att man får en avkastning som ger positivt resultat även om det skulle bara vara en liten sådan räknat i procent. Hedgefonderna följer inte något aktieindex, fonderna kan ändå ge en hög avkastning oavsett hur marknaden eller räntenivån ser ut. När man placerar i en hedgefond skall man veta att risken oftast är väldigt låg, som exempel är de oftast lägre än om man skulle placera i en obligationsfond. Förvaltningskostnaden är baserad på vilket resultat hedgefonden ger vilket brukar sporra förvaltarna att ta in skickliga förvaltare. Skulle det visa sig att förvaltarna inte presterar så bra så blir också kostnaderna mindre. (Johan Hultkrantz, 2004, s. 248), (Ellgren, 1999, ss. 81-82)

Eftersom hedgefonderna har större frihet att placera än vanliga fonder och de kan använda optioner och terminer för att sälja aktier som de egentligen inte har, så kallad blankning, så kan de också skuldsätta sig som säkerhet för blankningarna. Därför har avkastningen stor betydelse beroende på hur skicklig förvaltaren är. Detta gör i sin tur att förvaltningsavgiften är mycket högre jämfört med vanliga fonder. En vanlig fond kan ta ut en procentuell avgift på det investerade kapitalet och en årlig förvaltningsavgift, medan en hedgefond kan ta ut en avgift på 25 % på den del av avkastningen som överstiger ett jämförelsetal som till exempel ett index. Därför är fondförvaltarens avgift prestationsbaserad och många hedgefonder tar större risker. (Ellgren, 1999, s. 82)

7.6 Indexfonder

En indexfond är ett index som beskriver hur någonting utvecklas. Detta kan vara till exempel aktiemarknaden. Köper man indexfonder så investerar man i aktier som ingår i ett visst index och som visar storleken i indexet. För att fonden skall kunna följa ett index så måste innehållet vara en spegelbild av själva indexet. Indexförvaltningen kallas även för passiv förvaltning. Den passiva förvaltningen är oftast mycket förmånligare än de aktivt förvaltade

fonderna eftersom en dator sköter mestadels av jobbet. Detta betyder att förvaltaren inte behöver hitta köpvärda aktier utan de följer ett index. (Avanza, Avanza, 2016)

Har man en indexfond som är aktiebaserad så skall den som sparar ha som mål att spara långsiktigt. Som exempel kan man säga att de som sparar 10 år har 100 procent aktieexponering (Avanza, Avanza, 2016)

Fördelarna med indexfonder är att de kostar mindre än de flesta fonder som man kan hitta på marknaderna. Man kan lätt jämföra och utvärdera förvaltningen när meningen med en indexfond är att återspegla ett visst index. Det är lätt att veta vad man får, jämfört med en aktiv fond som hela tiden är i rörelse när förvaltaren köper och säljer. (Mårder, 2017)

Nackdelarna med indexfonder är att man inte kan slå indexet eftersom en indexfond går som marknadens index minus de kostnader för fonden, detta är även de aktiva förvaltarnas mening. (Mårder, 2017)

8 Beskattning

Ingenting är gratis och skall man börja placera sin förmögenhet i olika placeringsalternativ som aktier och fonder skall man även vara medveten om att beskattningen kan ha en stor betydelse på hur stor avkastningen kommer bli. Innan man börjar placera sina pengar är det smart att ta reda på förhand hur de olika placeringsformerna beskattas.

Om man planerar vilka placeringar som är mest lämplig för en, så hjälper det också att försöka få så låga beskattningskostnader som möjligt. När man placerar i aktier så grundar sig beskattningen på försäljning och bolagens betalda dividender. (Porssisaatio, 2015, s. 5)

När man pratar om inkomstbeskattning hos privatpersoner så kan man dela in det i två delar, förvärvsinkomster och kapitalinkomster. Till förvärvsinkomster hör löner, naturaförmåner, pensioner, sociala förmåner och lite av företagar- och jordbruksinkomsten. Till kapitalinkomster hör försäljningsvinster, hyror, avkastningar från placeringsfonder, räntor, inkomster från skogsförsäljning och lite av företagar- och jordbruksinkomsten, och sparlivsförsäkringar. (Porssisaatio, 2015, s. 4)

Eftersom jag kommer rikta in mig mera på fonder och aktier så kommer jag ta upp hur de beskattas och belyser med några exempel så att man skall förstå bättre.

8.1 Beskattning av aktier

Aktierna beskattas enligt kapitalinkomster. När man beräknar försäljningsvinsten eller förlusten så drar man bort inköpspriset från försäljningspriset. Beskattningen för kapitalinkomster är 30 procent, överstiger summan 30 000 euro så betalar man 34 procent i skatt. (Porssisaatio, 2015) (Aktieguide, 2015)

Istället för att använda sig av inköpspriset och kostnader för vinstens förvärvande kan man använda sig av den presumtiva anskaffningsutgiften och dra av det från försäljningspriset. Den är alltid 20 procent av försäljningspriset och ifall du ägt en andel i mer än 10 år är den avdragbara summan 40 procent av försäljningspriset. Ifall man använder sig av detta alternativ istället för inköpspriset så får inte det verkliga inköpspriset och kostnaderna dras av utan man väljer endera. (Porssisaatio, 2015), (Aktieguide, 2015), (Vero, 2019)

Exempel

Ronald har år 1992 köpt 100 aktier. Inköpspriset per aktie var 5 euro alltså totalt 500 euro. Om han sedan säljer dem 10 år senare och försäljningspriset är 25 euro per aktie totalt 2 500 euro, med en vinst på 2000 euro. Från vinstandelen betalar man 30 procent skatt, i detta fall blir det $2000 \text{ euro} \times 30 \text{ procent} = 600 \text{ euro}$ som han betalar i skatt och 400 euro får han behålla.

Om han använder sig av den presumtiva anskaffningsutgiften istället så är 10 euro (40 procent av 25) anskaffningsvärdet. I detta fall är detta ett bättre alternativ än den ursprungliga 5 euron. Beskattar man försäljningsvinsten genom detta antagande så blir det på 1500 euro ($2\,500 - 1000$), Detta betyder att den presumtiva anskaffningsutgiften skulle vara ur beskattningens synvinkel ett bättre alternativ.

Försäljningsförluster dras av från kapitalinkomster, men om man har försäljningsförluster som uppkommit före år 2016 drar man av det från försäljningsvinsten, alltså inte från kapitalinkomster. Om man skulle ha kapitalinkomster eller om summan av kapitalinkomsterna skulle vara mindre än försäljningsförlusterna som skall dras av kan man under de följande fem åren göra avdragen.

Om man säljer sina aktier för högst 1000 euro är det skattefritt, men går summan över 1000 euro beskattas hela vinstandelen. När man betalar ut överskott till privatpersoner är 25 procent skattepliktig kapitalinkomst medan resterande 75 procent är skattefri upp till 5000 euro per år. Om överskottet från ett andelslag går över 5 000 euro är 85 procent av det som

överskrider skattepliktigt och resterande 15 procenten skattefritt. (Vero, 2019) (Porssisaatio, 2015)

8.2 Beskattning av fonder

När man säljer aktier beskattas det som kapitalinkomst, och försäljningsförluster dras av från alla kapitalinkomster. Ett undantag är dock ifall förlusten har uppkommit före år 2016. Då dras den bara av från försäljningsvinsten och inte från kapitalinkomster. (Vero, 2019)

Om man vill byta sina avkastningsandelar till tillväxtandelar som är inom samma placeringsfond är detta skattefritt. Man måste betala skatt på försäljningsvinsten, detta gäller även om man byter från en fond till en annan, till exempel från en aktiefond till en räntefond som sköts av samma fondbolag. Ifall man gått med förlust i samband med utdelning så får man dra det från överlåtelsevinster under samma skatteår och de följande fem åren. (Porssisaatio, Porssisaatio.fi, 2015)

Samma gäller här som vid beskattning av aktier, använder man sig av den presumtiva anskaffningsutgiften, då man får dra av 40 procent som anskaffningsutgift för de andelar som man ägt i minst 10 år, och 20 procent för de som man ägt under en kortare tid. (Porssisaatio, Porssisaatio.fi, 2015)

Försäljningsvinsten eller förlusten räknas så att man tar anskaffningspriset minus försäljningspriset. Procenten för kapitalinkomster är 30 procent och den summa som överskrider 30 000 euro betalar man 34 procents skatt på. Om man har eventuella expeditionsavgifter eller förmedlingsarvoden får man dra av detta från försäljningspriset. (Vero, 2019)

Om ett par föräldrar ger sitt barn fondandelar som gåva under tre år skall man tänka på att ge under 4000 euro per man, alltså 8000 euro sammanlagt för att förhindra gåvoskattepåföljder. Många skaffar fondandelar med barnbidraget, detta betyder att båda föräldrarna kan var och en månatligen ge 111 euro per barn utan att behöva oroa sig för skatten. (Porssisaatio, Porssisaatio.fi, 2015)

9 Empiri

I den empiriska delen kommer jag undersöka ifall unga, medelålders och äldre sparar mera i fonder än något annat sparalternativ. I undersökningen vill jag även få svar på ifall unga har mera erfarenhet än äldre när det kommer till placeringar, och ifall om att de sparar pengar är medvetna om värdet av att placera pengarna istället för att låta dem ligga på ett sparkonto. Jag kommer även ta reda på ifall det är unga eller äldre som sparar mera i månaden och ifall de inte sparar, vad som är orsaken till det.

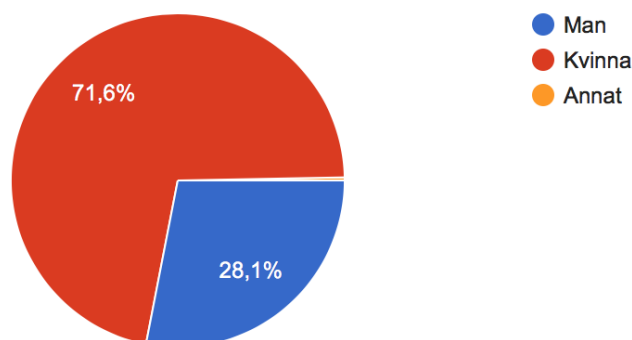
I den empiriska delen kommer jag presentera resultaten av min enkät som jag skickat ut åt allmänheten att besvara. Man kunde besvara den både på svenska och finska. Jag delade enkäten på Facebook så att vem som helst kunde besvara och dela den på sin sida. Enkäten låg ute i tio dagar och antalet besvarande var totalt 335 personer.

9.1 Resultat

I min enkät fanns 11 frågor som handlade om sparande och placeringar. Antalet respondenter som besvarade enkäten var 335 personer. I min första fråga ville jag veta vilket kön respondenten var som besvarade enkäten. Av de svarande var 240 kvinnor, 94 män och en svarade annat.

1. Kön

335 svar

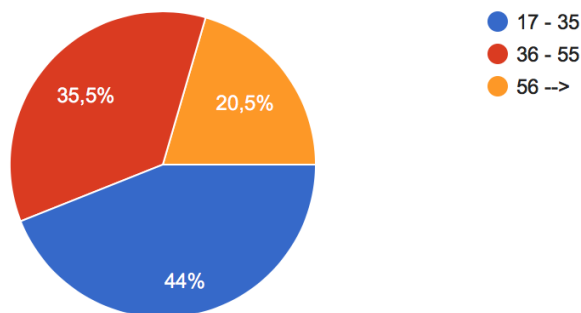

Eftersom jag ville veta ifall det var stor skillnad mellan åldersgrupperna när det gäller sparande, så delade jag in åldersgrupperna i unga 17-35, medelålders 36-55 och äldre 56

eller äldre. Ur cirkeldiagrammet kan man se att 146 respondenter var mellan 17-35, 118 mellan 36-55 och 68 respondenter var 56 år eller äldre.

2. Ålder

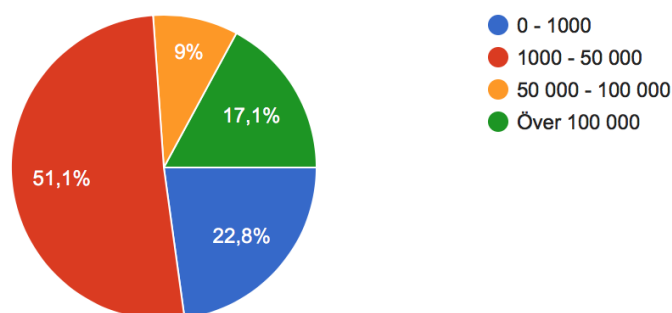
332 svar

Som tredje fråga ville jag veta hemortens storlek, för att klargöra att respondenterna inte bara kommer från min hemort. Det visade sig att 22,8 procent, vilket motsvarar 76 personer, svarade att de kom från en hemort med 0-1000 personer. 51,1 % som är 170 personer svarade att de kommer från en hemort med 1000-50 000 personer. 9%, alltså 30 personer, kom från en hemort med 50-100 000 personer, och till sist svarade 17,1% alltså 57 personer att de kom från en hemort som hade en befolkning på 100 000 eller mer.

3. Hemortens storlek

333 svar

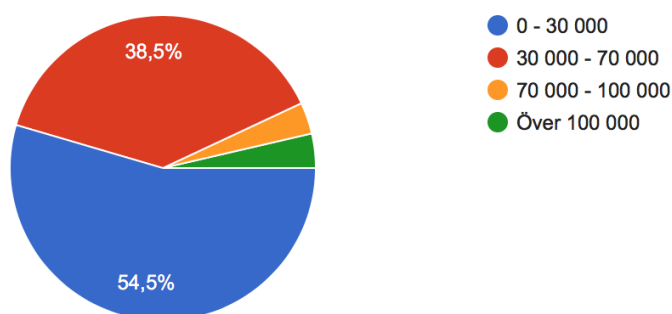
Som fjärde fråga ville jag veta vilken årsinkomst respondenterna hade. Ur cirkeldiagrammet kan man se att 54,5 % hade en årsinkomst mellan 0–30 000 euro. 38,5 % hade en årsinkomst

mellan 30 000–70 000 euro. 3,3 % svarade att de hade en årsinkomst mellan 70 000–100 000 euro och 3,6 % svarade att de hade en inkomst som var över 100 000 euro i året.

Ur cirkeldiagrammet kan man inte direkt urskilja eller se samband mellan hemortens storlek och placeringens storlek eller sparmöjligheternas möjliga utnyttjande. I och med detta dilemma har jag valt att hantera svaren från enkäterna enskilt och funderat och analyserat svaren i sin enskildhet för att eventuellt kunna se helheten och ifall hemortens storlek har haft någon direkt inverkan på sparandets storlek. Detta har jag lyft fram i min analysdel.

4. Årsinkomst

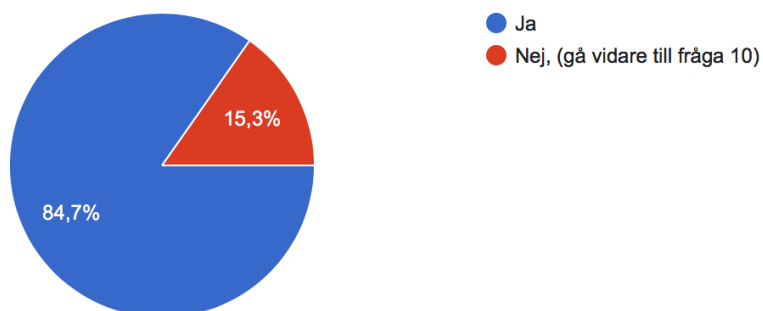
330 svar

Som femte fråga fick respondenterna svara på ifall de sparar. Som resultat fick jag att 84,7% alltså 283 personer sparar, och 15,3% svarade att de inte sparar pengar. De som svarade att de inte sparade, fick genast gå till sista frågan och besvara vad orsaken var att de inte sparade pengar.

5. Sparar du?

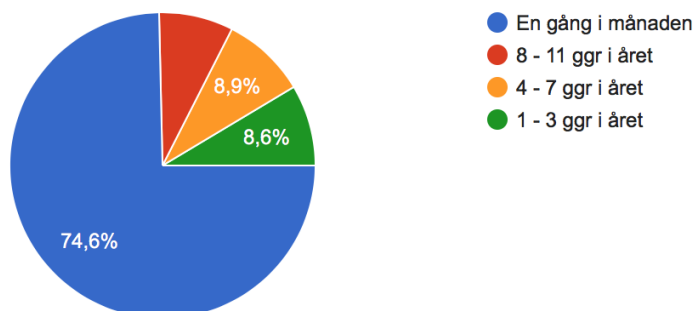
334 svar

Som sjätte fråga ville jag veta hur ofta respondenterna sparar. Ur cirkeldiagrammet kan man se att 74,8 % svarade att de sparar en gång i månaden. 7,9% svarade att de sparar 8-11 gånger i året, 8,9% svarade att de sparar 4-7 gånger i året och till sist svarade 8,6% att de sparar 1-3 gånger i året.

6. Hur ofta sparar du?

280 svar

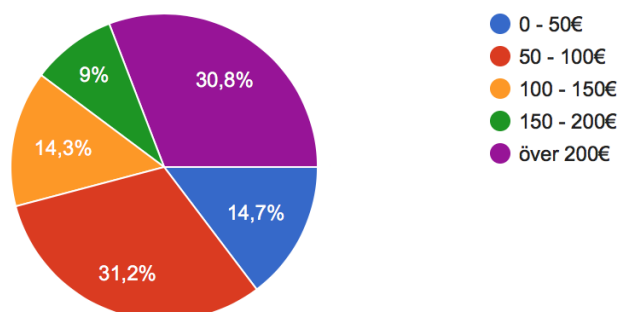

Som sjunde fråga ville jag ta reda på hur stor summa de sparar för att kunna jämföra ifall det är unga eller äldre som sparar mera. Som svar fick jag att 14,7% sparar 0-50€. 31,2%, svarade att de sparar 50-100€. 14,3%, svarade att de sparar 100-150 € och 9% svarade att de sparar 150-200€. Som en överraskning svarade 30,8%, att de sparar över 200 euro.

Som åttonde fråga ville jag ta reda på vad respondenterna placerar sina pengar i. En av de saker som jag ville undersöka var om människor placerade mer i fonder än i något annat

7. Hur mycket sparar du?

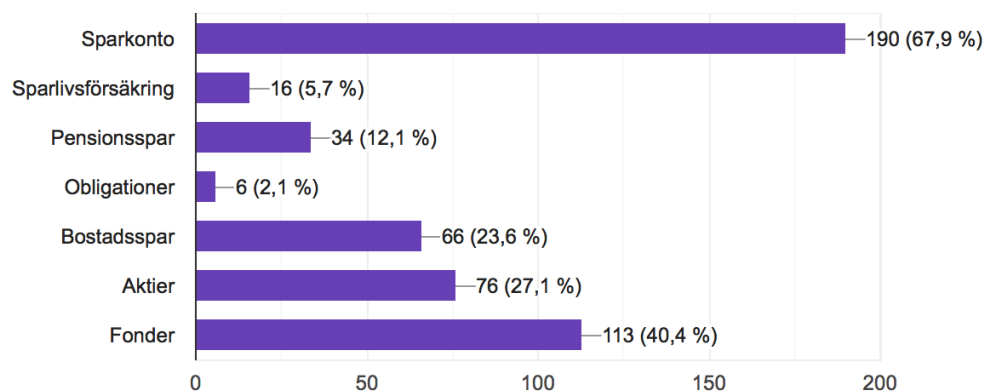
279 svar

sparalternativ. Som svar fick jag att de allra flesta (67,9%) sparade sina pengar på sparkonto, 5,7% sparade i sparlivsförsäkring, 12,1% sparade i pensionssparande, endast 2,1% sparade i obligationer och 23,6% sparade i bostadssparande. När det kom till aktier och fonder så sparade lite flera i fonder 40,4% än i aktier som var 27,1%.

8. I vad sparar du dina pengar?

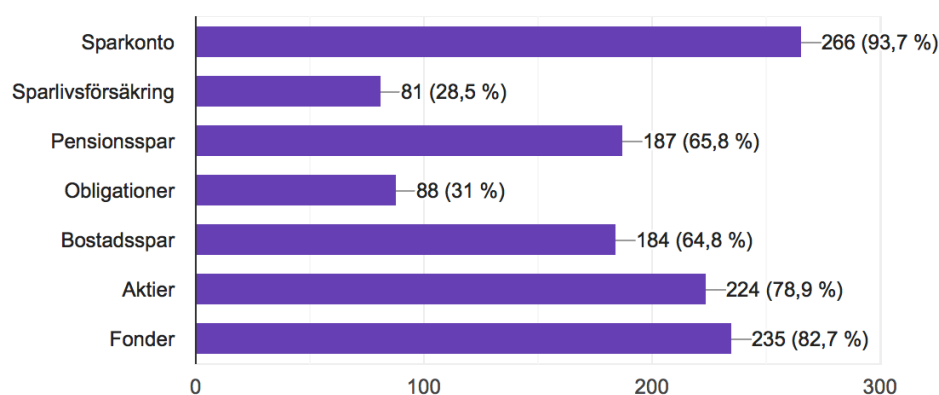
280 svar

Som nionde fråga ville jag ta reda på ifall respondenterna sparar bara i de placeringar som de har kunskap om eller om de vet att det finns många andra alternativ att välja mellan. Som svar fick jag att nästan alla respondenter 93,7% kände till sparkonto, endast 28,5% kände till sparlivsförsäkring, 65,8% kände till pensionssparande, endast 31% kände till obligationer. Dock visste 78,9% vad bostadssparande var. När det kommer till Aktier och fonder så visste förvånansvärt många vad de är för något, 78,9% visste vad aktier är och 82,7% visste vad fonder är.

9. Vilka sparalternativ känner du till?

284 svar

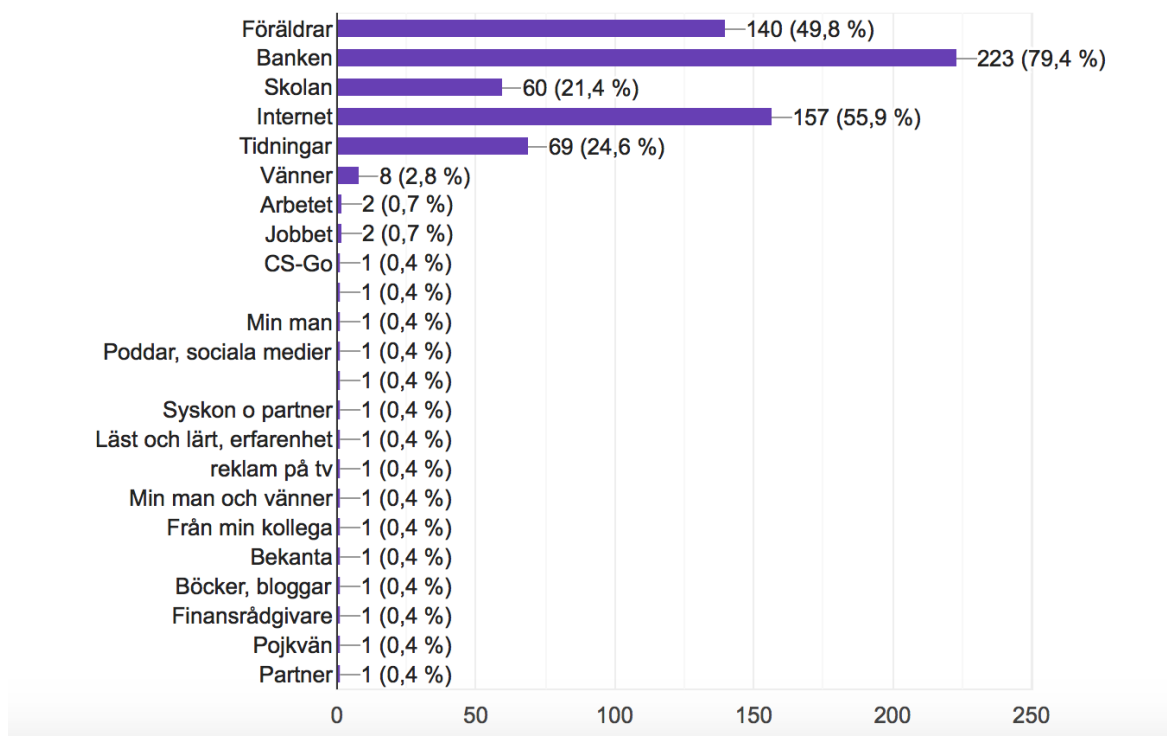
Som tionde fråga ville jag ta reda på var respondenterna har fått information om vad man kan placera sina pengar i, detta för att kunna jämföra ifall det har någon påverkan i val av placeringsalternativ. De svarsalternativ som jag hade med i enkäten var Föräldrar, Banken, Skolan, Internet och Tidningar. Ifall de hade fått informationen någon annanstans ifrån så lade jag till alternativet övrigt så fick respondenterna själva fylla i var de hade fått kunskap om de olika placeringsalternativen. Man kunde välja flera alternativ på denna fråga vilket gjorde att många kryssade flera av alternativen.

De som hade fått reda på sparalternativen av föräldrarna var 49,8%. Största delen av respondenterna hade fått kunskap om sparalternativen via banken. Många av respondenterna 21,4% som var ungdomar hade fått reda på om sparandet via skolan. 55,9% av respondenterna hade fått reda på alternativen via internet och en annan överraskande informationskälla som var tidningar hade 24,6% fått reda på de olika placeringsalternativen. Sedan när det kommer till övrigt så svarade 2,8% vänner och 0,14% via jobbet. Sedan hade

respondenterna även givit svar som CS-Go, partner, poddar, sociala medier, reklam på tv, vänner och partners, kollegor, bekanta, böcker, bloggar, finansrådgivare, pojkvän.

10. Hur har du fått reda på vilka sparalternativ det finns att välja mellan?

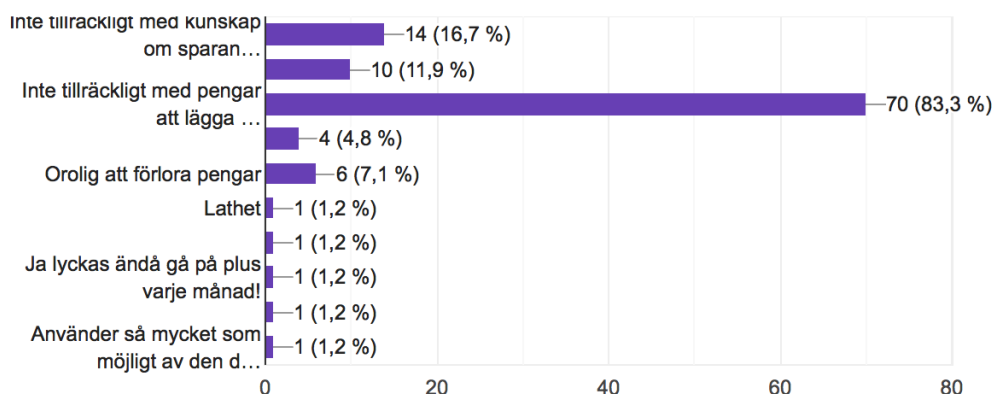
281 svar

Som elfte fråga ville jag veta av de respondenter som svarade att de inte sparar pengar, orsaken till varför de väljer att inte spara. Nästan alla, 83,3%, svarade att de inte hade tillräckligt med pengar att lägga undan för sparande. Denna spalt är dock lite missvisande eftersom vissa av de respondenter som svarade att de sparade pengar också fyllde i denna fråga, vilket inte var meningen. De som fyllde i både att de sparar och den sista frågan svarade också att de inte hade tillräckligt med pengar att lägga undan till sparande. Den andra orsaken varför de inte sparade svarade 16,7% att de hade för lite kunskap om sparande. 11,9% svarade att de inte hade någon inkomst och 7,1% svarade att de var oroliga att förlora pengar. Sen var resterande 1,2% på svar som lathet, att man ändå lyckas gå på plus varje månad. Det nämndes även att man har som plan att betala bort studielånet före man börjar spara och att man betalar bort bostadslånet och när det är bortbetalt så lägger man undan samma summa på besparingar.

11. Vad är orsaken ifall du inte sparar?

84 svar

9.2 Analys av resultat

I det här kapitlet kommer jag reflektera över de svar som jag fått in och koppla dem till den teori som jag presenterat tidigare i examensarbetet. När det kommer till analys av svaren som jag samlat in via min enkät så var jag förvånad över hur stor spridning det blev av respondenterna som svarade.

De frågor som jag ville ha svar på i mitt examensarbete var varför unga, medelålders och äldre väljer att placera sina pengar i fonder istället för något annat sparalternativ. Jag ville även ta reda på om det var unga, medelålders eller äldre som sparade mer och ifall de inte sparade vad orsaken var.

Syftet i arbetet var att ta reda på ifall unga har mera erfarenhet när det kommer till placeringar. De som placerar så placerar de bara i de värdepapper som de har vetskap om eller finns de alternativ som de känner till men väljer att placera i det som känns lämpligast?

För att svara på dessa frågor så började jag med att fråga respondenterna ifall de sparar pengar. Det visade sig att 84,7% sparade pengar och 15,3% gjorde inte det. Detta kan jämföras med den undersökning som gjordes av branchorganisationen Finans Finland 2017 bland 2500 finländare, där visade det sig att av de som deltog i undersökningen så sparar nästan två tredjedelar sina pengar på något sätt (Schulman, 2017).

De som svarade att de inte sparar, fick hoppa direkt till fråga 11 var de skulle besvara frågan varför de inte sparade. Där var största orsaken att de inte hade tillräckligt med pengar att

lägga undan till sparande. När jag gick igenom svaren skilt sig så visade det sig att de respondenter som hade svarat nej inte bara var unga, utan även medelålders som hade en årsinkomst mellan 30 000 – 70 000 vilket var överraskande.

När det kom till hur mycket folk sparade och hur ofta visade det sig att största delen sparade en gång i månaden, när jag gick igenom svaren enskilt kunde man se att unga placerade oftare i året men mindre summor och de äldre placerade mer sällan men större summor. Så man kan säga att det inte är så stor skillnad när det kommer till frågan ifall unga sparar mera än äldre personer.

Mitt mål i arbete var även att ta reda på vad människor placerar sina pengar i och ifall unga har mera vetskap när det gäller placeringsmöjligheter. Det visade sig att det populäraste sparalternativet var på ett sparkonto 67,8% och nästan alla visste vad ett sådant var. Detta kan man jämföra med den undersökning unga aktiesparare och Swedbank gjort, var det visade sig att sparkonto var det mest återkommande sparalternativet. (Aktiesparare, 2018)

I den undersökningen svarade 84 procent att de sparar i någon form medans 50 procent av dem sparar regelbundet. Där framkom det att 67 procent sparar till ett sparkonto, vilket gör det till det vanligaste sparalternativet. De som inte sparade svarade att det tycker att de verkar riskfyllt att spara. (Aktiesparare, 2018)

I min undersökning visade det sig att fonder, aktier och bostadssparande var de näst populäraste placeringsalternativen generellt efter att placera på ett sparkonto.

Vid sammanställningen av resultatet visade det sig att de unga sparade mer på sparkonto, fonder, aktier och bostadssparande medan medelålders placerade mer på sparkonto, fonder och aktier och en del även på pensionssparande. Bland de äldre som sparade, så var mest återkommande svaren på ett sparkonto, pensionssparande, sparlivsförsäkring och obligationer, vilket var en stor skillnad mellan ungas och äldre sparandemönster. Dock visste många vad det fanns för utbud att välja mellan. Detta besvarar min fråga ifall människor har mycket kunskap om olika sparalternativ men att de väljer att placera i det som känns lämpligast för dem. Som man kan se är det näst vanligaste sparalternativet fonder och när jag gick igenom svaren så visade det sig att unga placerar mer i fonder än vad äldre gör som placerade mer i aktier. Detta kan även styrkas med en undersökning som gjorts av branchorganisationen Finans Finland 2017 så har det blivit allt vanligare att spara eller placera sina pengar. På två år har placeringsfonder ökat från fem till 28 procentenheter. (Schulman, 2017). Man kan även se från diagrammet på s. 13 att fondplaceringar har ökat

under åren, år 2018 uppgick det fondplaceringarna till 110,1 biljoner euro, vilket är lite mindre från föregående år men ändå en ökning gentemot föregående åren.

Jag ville även veta var de har fått reda på information angående placeringar och den största informationskällan hos alla åldersgrupper var banken. Många ungdomar hade även fått reda på via föräldrarna, skolan och internet. Hos medelålders var det många som fick reda på det via internet och tidningar. Eftersom det kan ha stor betydelse för många beroende på inkomsten som man får så ville jag även kolla vad respondenterna tjänar under året. Största delen tjänade mellan 0–30 000 men det hade egentligen inte så stor betydelse för av dessa så var många unga och de skrev ändå att de sparade men en mindre summa. Dock var det överraskande att vissa som tjänade mellan 30 000–70 000 inte sparade pengar för att de inte hade tillräckligt med pengar för det. De som tjänade mellan 30 000–70 000 så sparade de flesta mellan 50–100 euro. För att få ett resultat som är trovärdigt så måste undersökningen ha respondenter från olika platser därför lade jag även in hemortens storlek så att man kan se att det inte bara är en viss ort som svarat utan det är en stor spridning av svar.

När det kommer till skillnader i sparandemönster mellan unga och äldre, så är det inte så stor skillnad. Varken när det kommer till summan de placerar eller i vad de placerar. Anledningen till att unga placerar mindre summor men mer frekvent kan var allt från att de studerar till att de bor hemma ännu och inte har arbete. Äldre som sagt placerar mer sällan men större summor. Det sparandemönster som skilde sig åt var att unga väljer att placera i mindre riskfyllda placeringar som fonder, bostadskonto och sparkonto, medan äldre väljer att placera i sådana som kan vara mer riskfyllda som aktier.

Det visade sig att respondenterna placerade mest i fonder, men aktier låg inte långt efter. Största delen av respondenterna var mellan 17 – 35 och anledningen till att de placerar mera i fonder är med största sannolikhet för att fonder är mindre riskfyllt att placera i, men ger ändå någon avkastning. Vilket passar bra för ungdomar som vill börja placera men inte vill satsa allt för mycket.

Den fråga som gav det klaraste resultatet var frågan var jag ville veta orsaken till varför respondenterna inte sparade. Största orsaken var då att de inte hade tillräckligt med pengar att lägga undan till sparande.

9.3 Kritisk granskning

I fråga om reliabilitet av arbetet så tycker jag att det ändå har någon sorts reliabilitet eftersom spridningen av åldersgrupperna var så jämn. Jag borde ha haft min enkät ute längre på nätet för att få in mera svar. Nu fick jag in 335 svar som i det här fallet kanske inte var tillräckligt eftersom jag lade ut enkäten till allmänheten och inte avgränsade mig till en specifik målgrupp.

Tanken var från första början att jag skulle avgränsa mig till Aktias kunder men när jag försökte kontakta dem så svarade vissa att de inte kunde hjälpa mig men att jag kunde kontakta någon annan som visste. Jag skickade många mail till personer som jobbar på Aktia men tror inte det var en enda som besvarade mailet så till sist var jag tvungen att ge upp när tiden bara gick och deadline närmade sig. Jag skulle ha velat ha ute min enkät åtminstone i två veckor eftersom jag tror att jag skulle ha fått in ett hyfsat antal svar efter det. Som sagt så hade jag ute enkäten nu i en och en halv vecka och fick in 335 svar. Jag trodde inte spridningen skulle bli så stor heller när jag själv kommer från en liten holme och de flesta som man är vän med på Facebook kommer från samma ställe. Men alla var vänliga och delade enkäten med sina vänner som bor längre bort och i olika delar av landet.

Skulle jag bara ha fått in svar från min hemort så skulle jag säga att min undersökning inte skulle ha haft så stor reliabilitet men som man kan läsa utgående från svaren och diagrammen i arbetet så har jag ändå lyckats få en stor spridning på en kort tid. Detta gör att jag skulle säga att mitt examensarbete har någon betydelse när det kommer till reliabiliteten. Jämför man även mitt arbete med teorin kan man se sammankopplingar med vad det har forskats tidigare och vad jag kommit fram till när det gäller placeringar.

9.4 Egna åsikter

Det har både varit tufft och intressant att laga detta arbete, tycker alla någon gång i livet borde få testa på hur det är att laga ett examensarbete. Man lär sig mycket och i vissa fall så får man lära känna nytt folk som kan ha betydelse längre fram i livet.

Jag visste redan när jag började studera att jag ville skriva om aktier och fonder i mitt examensarbete eftersom det är något som har intresserat mig en längre tid. Jag har själv fond-, aktie- och bostadssparat sedan en längre tid tillbaka, men då visste jag inte så mycket om vad allt man kan välja att placera i. Jag visste på ytan vad det jag placerar i handlade om tack vare att jag fått rådgivning från både bank, internet och min mor som är ganska insatt i ämnet,

men jag ville även lära mig mera om vad det finns för olika placeringsalternativ och med hjälp av arbetet så har jag nu fått veta ganska mycket. Jag ville även med arbetet som sekundärt syfte få ungdomar att inse värdet i att spara och placera sina pengar från ung ålder och jag trodde att de flesta ungdomar inte hade en aning om vad allt man kan göra med pengar som man fått över efter månadens slut. Men det visade sig att många sparar sina pengar eller de har ganska mycket kunskap i vad man kan placera sina pengar i. Detta gör mig ändå glad och orsaken varför personer inte sparade pengar var oftast för att de inte hade tillräckligt med pengar att lägga undan till sparande men att de ändå hade kunskapen om vad man kan placera i.

Jag kommer antagligen i fortsättningen läsa in mig på ämnet om sparande och placerande eftersom det intresserar mig så mycket. Kommer även i framtiden testa på att placera i lite mer riskfyllda placeringsalternativ och se vad som händer, tidigare har jag inte vågat göra det eftersom jag inte har haft så mycket kunskap men nu känns det som att det är något jag skulle kunna testa på.

10 Citerade arbeten

Johan Hultkrantz, B. M. (2004). *Pengar för livet* (2. Upplaga uppl.). Tammerfors, Finland: Kustannusosakeyhtiö NEMO.

Bästasparräntan. (2019). *Bästasparräntan*. Hämtat från Bästasparräntan: <http://www.bastasparrantan.com/vad-ar-ett-sparkonto>

Statskontoret. (den 23 10 2018). *Statskontoret*. Hämtat från http://www.statskontoret.fi/sv-FI/Om_Statskontoret/Publikationer_och_statistik/Statistik/Finansieringsverksamhet/BSPlan

Ellgren, L. Å. (1999). *Börsen har alltid fel, spara i aktier och fonder*. Stockholm, Sverige: Prisma.

Minilex. (2019). *Minilex.se*. Hämtat från <https://www.minilex.se/a/olika-vardepapper>
portalen, E. (2019). *Ekonomiportalen.com*. Hämtat från <http://ekonomiportalen.com/investering/aktier/aktieguide/en-aktie-vad-aer-det>

Porssisaatio. (den 30 4 2015). *Porssisaatio.fi*. Hämtat från http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2015/05/sijoitus_rahasto_opas_2015_sve_b.pdf

FIM. (den 23 11 2015). *FIM*. Hämtat från <https://www.fim.com/sv/tiedotteet/2015/fim-orient-alpha-valdes-till-europas-basta-fond-i-hedgefonder-som-investerar-pa-tillvaxtmarknaderna/>

Aktia. (2019). *Aktia*. Hämtat från <https://www.aktia.fi/sv/saasta-ja-sijoita/rahastot/-/rahasto/LIKVIDA>

Mårder, G. (den 24 6 2017). *Nordnetbloggen*. Hämtat från Nordnetbloggen: <https://blogg.nordnet.se/indexfonder/>

Yhteishyvä. (den 11 12 2018). *Yhteishyvä*. Hämtat från Yhteishyvä: <https://yhteishyva.fi/samarbete/lonar-det-sig-att-pensionsspara/article-373190>

Bästasparräntan. (den 23 5 2017). Hämtat från <http://bastasparrantan.net/satt-upp-mal-med-ditt-sparande/>

Alltomspara. (2019). Hämtat från <https://www.alltomspara.se/fondspara/>

Toppfinance. (2018). Hämtat från <https://sv.toptipfinance.com/bank-deposits>

Kagan, J. (den 20 11 2018). *Investopedia*. Hämtat från <https://www.investopedia.com/terms/s/savingsaccount.asp>

Tyoelake. (2017). Hämtat från <https://www.tyoelake.fi/sv/teman/vad-innebar-pensionsreformen-ar-2017/>

Nilsson, P. (2000). *Placera i fonder till din framtida pension*. Stockholm: Sellin & Partner Bok och Idé AB.

Duarte, J. (2014). *The everything investing in your 20s & 30s book*. Littlefield Street: Adams Media.

- Wik, M. (den 14 12 2018). *Swedbank*. Hämtat från https://www.swedbank-aktiellt.se/2018/december/ar_sparande_med_hog_risk_trygg_pension.csp
- Hansson, S. (2009). *Aktier, Optioner, Obligationer En introduktion*. Lund: Studentlitteratur.
- handelsbanken, b. (2019). *Handelsbanken*. Hämtat från <https://borsrum.handelsbanken.se/Kunskapsbanken/Vardepapper/Warranter/Sa-har-fungerar-det/>
- Avanza. (5 2016). Hämtat från <https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/fonder/vad-ar-rantefonder.html>
- Porssisaatio. (den 30 4 2015). Hämtat från http://www.porssisaatio.fi/se/files/2012/01/vero_opas_2015_sve_final2.pdf
- Aktieguide. (den 1 6 2015). Hämtat från http://www.porssisaatio.fi/se/files/2012/01/osakeopas_2015_sve_c.pdf
- Vero. (2019). Hämtat från https://www.vero.fi/sv/privatpersoner/egendom/placeringar/aktier_och_dividender/aktieforsaljnin/
- Koskinen, E.-M. (den 9 8 2016). *Svenska Yle*. Hämtat från <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/09/08/finlandarna-sparar-rekordmycket-pengar-i-placeringsfonder>
- Asplund, J. (2015). *Ung privatekonomi*. Hämtat från <https://ungprivatekonomi.se/att-spara-ar-viktigare-hur-mycket-man-sparar/>
- Sparbanken. (den 31 10 2018). Hämtat från <http://www.mynewsdesk.com/se/saastopankkiryhma/pressreleases/den-inrotade-attityden-om-unga-kan-skrotas-de-unga-vill-spara-foerhaaller-sig-positiva-till-sin-ekonomi-och-ser-placeringar-som-ett-vaerdeval-2785946>
- Schulman, M. (den 13 7 2017). *Svenska Yle*. Hämtat från <https://svenska.yle.fi/artikel/2017/07/13/allt-fler-finlandare-sparar-eller-placerar>
- Nilsson, R. (den 27 3 2008). *Svenska Yle*. Hämtat från <https://svenska.yle.fi/artikel/2008/03/27/bankdepositioner-blir-popularare>
- Pensionsskyddscentralen. (den 24 1 2019). *Pensionsskyddscentralen*. Hämtat från <https://www.etk.fi/sv/pensionssystemen/pensionsskyddet/pensionstagarnas-totalinkomster/tillaggpensionsskydd/>
- Mikael Wik, S. (den 14 12 2018). *Swedbank*. Hämtat från https://www.swedbank-aktiellt.se/2018/december/ar_sparande_med_hog_risk_trygg_pension.csp
- Vero, B. a.-2. (2019). Hämtat från https://www.vero.fi/sv/Detaljerade_skatteanvisningar/anvisningar/48212/beskattning_av_langsiktiga_sparavtal_oc/
- Fagerström, N. (den 20 6 2016). *Svenska Yle*. Hämtat från <https://svenska.yle.fi/artikel/2013/08/15/bostadssparkonton-populara-igen>

- Donner, D. (den 21 10 2014). *Svenska Yle*. Hämtat från <https://svenska.yle.fi/artikel/2014/10/21/snart-kan-ocksa-39-aringar-bostadsspara-med-bsp>
- AB, S. e. (2014). *SEB*. Hämtat från <https://seb.se/privat/spara-och-placera/alla-produkter-och-tjanster-inom-spara-och-placera/warrantskolan>
- Ryden, D. (den 7 4 2016). *Smaspararguiden*. Hämtat från <http://www.smaspararguiden.se/blogg/darfor-ar-aktier-bast-pa-lang-sikt/>
- Sjöholm, P. P. (den 6 4 2017). *Svenska Yle*. Hämtat från <https://svenska.yle.fi/artikel/2017/06/04/fondsparare-se-upp-haller-dina-fonder-vad-de-lovar>
- Avanza. (5 2016). *Avanza*. Hämtat från <https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/fonder/vad-ar-en-indexfond.html>
- centralbanken, E. (2019). *Eurokampus*. Hämtat från <http://www.euro.fi/sv/gymnasier-och-yrkesinstitut/betalningar-och-avtal/kontoavtal-och-placering/>
- aktiesparare, U. (3 2018). *Hur ser ungas sparande ut idag*. Hämtat från <https://www.ungaaktiesparare.se/hur-ser-ungas-sparande-ut-idag>
- Aktiesparare, U. (2018). *Unga vuxna- har de koll på pengarna*. Unga aktiesparare och Swedbank.
- Niklas. (den 27 8 2010). *Traningslära*. Hämtat från <https://traningslara.se/en-kort-genomgang-av-kvalitativ-och-kvantitativ-kostforskning/>
- Betterwealth. (9 2018). *Betterwealth hjälpcenter*. Hämtat från <https://betterwealth.zendesk.com/hc/sv/articles/360004972553-Vad-är-skillnaden-på-att-spara-eller-placera-investera->

Figurförteckning:

Figur 1 Årlig avkastning (svenska yle 2017)	18
Figur 2 Aktiefondens kostnader (Hultkrantz & Masalin 2004)	19
Figur 3 Europe Small Cap utveckling (Aktia, 2019)	21
Figur 4 Aktiemarknadens läge (Hultkrantz & Masalin) 2004	22

Tabellförteckning:

Tabell 1 Utvecklingen av BSP-lån (statskontoret 2018)	10
Tabell 2 Finländska placeringsfonders utveckling av det egna kapitalet (suomen sijoitustutkimus 2018)	15
Tabell 3 Korta räntefonder (Aktia 2019)	16
Tabell 4 Långa räntefonder.....	17
Tabell 5 Aktiefonder (Aktia, 2019)	20
Tabell 6 Blandfonder (Aktia, 2019)	22

Bilaga 1. Elektronisk enkät på svenska

I vilken form sker dagens sparande?

Hej!

Mitt namn är Ida Sjölander och jag studerar till tradenom vid Yrkeshögskolan Novia. Denna undersökning är en del av mitt examensarbete vars syfte är att ta reda på ifall det är vanligare att spara pengar i fonder än i något annat sparalternativ. Jag skulle uppskatta ifall ni tog Er tid att svara på denna enkät för att hjälpa mig i processen. Enkäten tar endast några minuter och de som svarar är anonyma.

Tack på förhand!

Mvh, Ida Sjölander

1. Kön

- ☐ Man
- ☐ Kvinna
- ☐ Annat

2. Ålder

- ☐ 17 – 35
- ☐ 36 – 55
- ☐ 56 →

3. Hemortens storlek

- ☐ 0 – 1000
- ☐ 1000 – 50 000
- ☐ 50 000 – 100 000
- ☐ över 100 000

4. Årsinkomst

- ☐ 0 – 30 000
- ☐ 30 000 – 70 000
- ☐ 70 000 – 100 000
- ☐ över 100 000

5. Sparar du?

- ☐ Ja
- ☐ Nej, (gå vidare till fråga 11)

6. Hur ofta sparar du?

- ☐ En gång i månaden
- ☐ 8 - 11 ggr i året
- ☐ 4 - 7 ggr i året
- ☐ 1 - 3 ggr i året

7. Hur mycket sparar du?

- ☐ 0 - 50€
- ☐ 50 - 100€
- ☐ 100 - 150€
- ☐ 150 - 200€
- ☐ över 200€

8. I vad sparar du dina pengar?

- ☐ Sparkonto
- ☐ Sparlivsförsäkring
- ☐ Pensionsspar
- ☐ Obligationer
- ☐ Bostadsspar
- ☐ Aktier
- ☐ Fonder

9. Vilka sparalternativ känner du till?

- ☐ Sparkonto
- ☐ Sparlivsförsäkring
- ☐ Pensionsspar
- ☐ Obligationer
- ☐ Bostadsspar
- ☐ Aktier
- ☐ Fonder

10. Hur har du fått reda på vilka sparalternativ det finns att välja mellan?

- ☐ Föräldrar
- ☐ Banken
- ☐ Skolan
- ☐ Internet
- ☐ Tidningar
- ☐ Övrigt:

11. Vad är orsaken ifall du inte sparar?

- Inte tillräckligt med kunskap om sparande
- Ingen inkomst
- Inte tillräckligt med pengar att lägga undan till sparande
- Inget intresse
- Orolig att förlora pengar

Bilaga 2. Elektronisk enkät på finska

Miten tänä päivänä säästetään?

Hei

Nimeni on Ida Sjölander ja opiskelen tradenomiksi Yrkeshögskolan Noviassa. Tämä kysely on osa lopputyötäni, jonka tarkoituksena on selvittää onko rahastosäästäminen tavallisempaa kuin jokin muu säästämismuoto. Olisi hienoa, jos voisitte vastata tähän kyselyyn, se auttaisi minua prosessissa ihan eteenpäin. Vastaamiseen menee vain muutama minuutti.

Kiitos etukäteen!

Ystävällisin terveisin Ida Sjölander

1. Sukupuoli

- Mies
- Nainen
- Muu

2. Ikä

- 17 – 35
- 36 – 55
- 56 →

3. Kotipaikkakunnan koko

- 0 – 1000
- 1000 – 50 000

- 50 000 – 1000 000
- Yli 100 000

4. Vuositulot

- 0 – 30 000
- 30 000 – 70 000
- 70 000- 100 000
- Yli 100 000

5. Säästätkö?

- Kyllä
- Ei, (siirryy suoraan kysymyksen 11)

6. Kuinka usein säästät?

- Kerra kuukaudessa
- 8 – 11 kerran vuodessa
- 4 – 7 kerran vuodessa
- 1 – 3 Kerran vuodessa

7. Kuinka paljon säästät?

- 0 – 50€
- 50 – 100€
- 100 – 150€
- 150 – 200€
- Yli 200

8. Kuinka säästät?

- Säästötili
- Säästöhenkivakutus
- Eläkesäästäminen
- Obligaatit
- Asuntosäästäminen
- Osakkeet
- Rahastot

9. Mitkä säästämismenetelmät ovat sinulle tuttuja?

- Säästötili
- Säästöhenkivakutus

- Eläkesäästäminen
- Obligaatiot
- Asuntosäästäminen
- Osakkeet
- Rahastot

10. Mistä olet saanut tietoa säästämisestä?

- Vanhemmilta
- Pankista
- Koulusta
- Internetistä
- Lehdistä
- Muu:

11. Jos et säästät, miksi?

- Ei tarpeeksi tietoa säästämisestä
- Ei tuloja
- Ei taarpeksi rahaa, jotta siitä riittäisi säästämiseen
- Ei kiinnostusta
- Huoli, että voi menettää rahaa
- Muu: